

BV20.0115

Datum vergadering : 7 juli 2020

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Henk Meester, Jan Pieter Blonk, Wouter Hoppenbrouwer
VVD : Mauriel van As, Matthijs Machielse
CDA : Hans van der Stelt, Charles van Harn
WIJ Lansingerland : Jan Jumelet, Jan Alsemgeest
CU : Kees Willem Markus, Arjen Hofman
D66 : Michiel Muis, Ronald van der Stad
GroenLinks : Menno Duk
PvdA : Petra Verhoef, Valmir Xhemaili

Voorzitter : Nelleke Bouman

Commissiegriffier : Karin Koemans

Wethouders : Simon Fortuyn, Jan Willem van den Beukel, Ankie van Tatenhove en Kathy Arends

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Nelleke Bouman

Commissiegriffier : Karin Koemans

Afwezig

Leefbaar 3B : Henk Meester, Jan Pieter Blonk, Georgine Zwinkels
GroenLinks : Anja de Geus

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 20.00 uur: Het is acht uur, we gaan beginnen met de vergadering van de commissie ruimte, welke wij gehad zouden hebben op 30 juni, maar dat is helaas niet doorgegaan vanwege technische problemen, maar die zijn in de tussentijd gelukkig opgelost. Zelfs gisterenavond ging het vlekkeloos in de commissie ruimte, dus ik ga ervan uit, dat dat ook vanavond weer gaat gebeuren. Een ieder van de commissie heel hartelijk welkom. Daarnaast een heel hartelijk welkom voor 4 wethouders, volgens mij is dat een unicum. Meestal zijn er 3, maar nu 4: mevrouw Arends, de heer Fortuyn, de heer Van den Beukel en mevrouw Van Tatenhove, hartelijk welkom. Ook al degenen, die afgestemd hebben op de webcast om het e.e.a. te volgen en straks ook welkom naar de sprekers, die wij vanavond zullen aanhoren. Er is nog één mededeling: vanavond heeft zich afgemeld mevrouw Zwinkels. Daarvoor zal aanwezig zijn de heer Hoppenbrouwer, alhoewel ik de heer Hoppenbrouwer nog niet langs heb zien komen, maar misschien gaat dat nog lukken. Ik heb een heleboel van u al gezien, maar ik word geacht nog het e.e.a. na te gaan. Ik ga de presentielijst na:

De heer Alsemgeest, de heer Van As, de heer Blonk, de heer Duk, de heer Van Harn, de heer Hofman, de heer Jumelet, de heer Machielse, de heer Markus, de heer Meester, de heer Muis, de heer Van der Stad, de heer Van der Stelt, mevrouw Verhoef, de heer Xhemaili: aanwezig.

Mevrouw De Geus is niet aanwezig. Mevrouw Zwinkels heeft zich afgemeld. De heer Hoppenbrouwer, intussen gearriveerd? De heer Blonk: Ik denk dat hij later komt, want hij heeft één agendapunt en dat zit later in de agenda en ik weet dat hij nog een andere afspraak had. De voorzitter: Het zou aardig zijn als hij dat even gemeld had, maar dan horen we dat nog wel. We gaan het afwachten. Bij deze de presentielijst.

2. Insprekers

De voorzitter: We hebben vanavond een drietal sprekers:

1. Mevrouw Zwijnenburg, vereniging Bewoners tegen vliegtuigoverlast;

2. Mevrouw Van de Coevering, inzake luchtvaartnota;
3. De heer Van den Oever, inzake Driehoek Noordpolder.

Inspreker 1:

Mevrouw Zwijnenburg: Namens de Vereniging Bewoners tegen Vliegtuigoverlast (BTV) licht ik de mening toe van de vereniging over de Luchtvaartnota 2020-2050. De minister geeft hierin de luchtvaart ruim baan, ongeclausuleerde groei is mogelijk. Wat betekent dit voor Lansingerland ten aanzien van de geluidshinder? Het RIVM adviseert geluidswaarden wettelijk vast te leggen, maximaal 45 dB voor de dag, 40 dB voor de nacht. DCMR meet in 2019 in Bergschenhoek 51,8 dB. Bij noord en noordoosten wind interfereert het Schipholverkeer met het RTHA verkeer. Dit leidt tot vlieghoogtes van minder dan 800 meter ten oosten van RTHA over Lansingerland met alle geluidshinder van dien. Een luchtruimherziening lost dat niet op. Op enig moment, dichterbij of verder weg in de toekomst, is het luchtruim vol. De uitstoot van schadelijke stoffen wordt verminderd volgens de luchtvaartnota. Biobrandstoffen, synthetische brandstoffen, de productie daarvan staat nog in de kinderschoenen, kost waarschijnlijk 4 tot 6 keer zoveel, elektrisch vliegen, de minister heeft zelf in het recente debat over de coronasteun aan KLM toegegeven, dat dat luchtvaartserij is. Plan MER schetst 4 mogelijke ontwikkelingen en de combinatie daarvan voor de luchtvaart. De voorkeursvariant van de minister normeren, concentreren en verdelen. Alleen de ontwikkeling normeren voldoet aan 3 van de 4 ijkpunten voor het luchtvaartbeleid van deze regering, namelijk veiligheid, leefomgeving en klimaat. Kortom: de minister neemt in de luchtvaartnota een voorschot op onzekere innovaties in de toekomst. Deze regering belijdt met de mond voorop te lopen in het nastreven van klimaatdoelen, maar de realiteit is dat Nederland binnen Europa één van de vieste jongetjes is en dat de regio Rotterdam één van de regio's is binnen Nederland met de meeste luchtverontreiniging. De BTV roept de commissie ruimte op te kiezen voor krimp van de luchtvaart in haar beleid voor een leefbaar Lansingerland. De BTV vraagt u ook het streven naar sluiting van RTHA te ondersteunen. RTHA wil groei, maar ligt te midden van woonwijken. Geluidshinder en uitstoot van schadelijke stoffen zijn slecht voor de gezondheid. De ligging van RTHA houdt ook een veiligheidsrisico in. Schiphol is 25 treinminuten ver van Rotterdam. Een goed alternatief voor RTHA kan een Rotterdam Central Park zijn, een initiatief bedacht van de BTV. Ik dacht u voor uw aandacht.

De heer Duk, GL: Hartelijk dank voor de inspraak. Ik heb eigenlijk 2 vragen. De eerste is: zouden biobrandstoffen, als die er zouden komen, die inderdaad heel erg veel duurder zijn, de uitstoot schoner maken? En de andere is: wat vindt u ervan, dat veel mensen altijd zeggen dat dit vliegveld een economische noodzaak heeft hier in de gemeente en omstreken? Mevrouw Zwijnenburg: Mag ik even met de laatste beginnen? Onderzoek heeft uitgewezen, dat 70-75% van de luchtreizigers om privé doeleinden het vliegtuig neemt: vakantie of familiebezoek en dergelijke. Per saldo is 30-35% van de reizigers zakenreiziger. De vraag is of dat ook niet minder wordt na corona, nu men ontdekt heeft, dat er allerlei andere manieren zijn, digitale manieren, om te vergaderen, wat kosten en tijd bespaart. De luchtvaartnota geeft geen goede onderbouwing van de economische noodzaak, voordelen, mogelijke voordelen, van verdere groei van de luchtvaart, zelfs niet van de huidige 500.000 toegestane vliegbewegingen voor Schiphol. De BTV vindt dat er een overaanbod is van elkaar beconcurrerende goedkope carriers, waardoor de tickets heel goedkoop zijn en waardoor de negatieve effecten van de luchtvaart niet in geprijsd zijn. Nog afgezien van het feit, dat op geen enkele wijze de luchtvaart betaalt voor accijnzen, BTW en milieueffingen. De luchtvaartnota behoeft een onderbouwing van de noodzaak van verdere connectiviteit, zoals ze dat noemen, verbondenheid, door de lucht ten behoeve van onze economie. Dat wordt op geen enkele wijze onderbouwd of aangetoond. Met betrekking tot biobrandstoffen, ja, alles wat op een gegeven moment verstoekt wordt, leidt ook tot enige mate van vervuiling. Dat kunnen we stellen. Hetzelfde geldt voor synthetische brandstoffen. Als je daar ook plastics voor gebruikt, geeft dat ook weer een vervuiling, een fossiele vervuiling. Ik hoop dat ik daarmee uw vragen beantwoord heb.

Inspreker 2:

Mevrouw Van de Coevering: U weet allen dat ik ben afgevaardigd en bewoners vertegenwoordig in de commissie regionaal overleg luchthaven. Ik heb u de afgelopen tijd het e.e.a. toegestuurd over waar ik mee bezig ben, hoe we ons verenigd hebben en wat we doen. Inmiddels heeft u ook al de zienswijze van de stichting ABReL, waarin we verenigd zijn en van de bewoners rondom de luchthaven, hier bij RTHA. Ik zal die verhalen niet allemaal oplezen. Het enige dat ik wil zeggen is: ik ben bereid om vragen te beantwoorden, als die er zijn. Ten tweede hoop ik, dat u het hetgeen ik u toegezonden heb, mee wilt nemen vanavond. Daar wilde ik het bij laten, want u heeft uw tijd hard genoeg nodig vanavond.

De heer Alsemgeest, WIJ: Ik zou graag van mevrouw Van de Coevering willen weten waarom zij op meerdere manieren een zienswijze indient bij de minister. Waarom doet ze dat? Wat denkt ze daarmee binnen te halen? Eerst via CRO, dan is ze vertegenwoordiger namens ons en dan zit ze ook nog in de ABReL. Ik zou dat graag van haar willen horen. Mevrouw Van de Coevering: Het gaat als volgt. Ik zit

namens Lansingerland in de CRO. Er speelt heel veel: luchtruimherziening, luchtvaartnota en binnenkort de havenbesluiten et cetera. Om nu als bewonersvertegenwoordigers niet tegen elkaar uitgespeeld te worden, want dat is in het verleden gebeurd, hebben we gezegd: we moeten de handen ineen slaan en we moeten kijken dat we het met elkaar eens worden. In de stichting ABReL, advisering bewoners regionale luchthavens, komen we op een bepaald moment bij elkaar om te zeggen: wat willen we nu allemaal bereiken, wat willen we de minister mee geven, wat willen we graag in de luchtvaartnota zien staan. Dat moeten we dusdanig doen, dat we het met elkaar eens zijn. Dat betekent dat het een wat globaler stuk wordt, dan we vanuit het Rotterdamse zullen schrijven. Het moet niet zo zijn, dat Rotterdam wordt uitgespeeld tegen Maastricht of Groningen, want dan krijg je een tweestrijd en die moet je dus niet aangaan. De stichting ABReL heeft een zienswijze ingediend, dat is een wat algemene zienswijze, daarin gaan we echt op algemene zaken in, die we graag willen zien in die luchtvaartnota, zoals een maximering van het aantal vliegbewegingen en dat soort zaken. Daarnaast hebben we aanvullend, want we hebben de zienswijze van de stichting ABReL bewust meegestuurd met die van de bewonersvertegenwoordigers in de CRO Rotterdam. Daar hebben we met zijn allen een stuk geschreven, die toegespitst is op wat typisch hier speelt. Wij zijn bijvoorbeeld de enige luchthaven, die op 600-700 meter van de bebouwde kom ligt. Wij zijn ook de enige luchthaven, die al in een zwaar vervuild gebied ligt, het Rijnmondgebied. Wij hebben heel andere zaken, die we expliciet bij willen voegen. Dat hebben we heel bewust gedaan, samen met de bewoners van Rotterdam en Schiedam, juist omdat we niet tegen elkaar uitgespeeld willen worden. Dat Schiedam het niet naar Rotterdam schuift en dat Rotterdam niet zegt: gooi het maar op het bordje van Schiedam. Dus heel bewust laten we ons niet uit elkaar spelen. Die meester De Vries, die ons erbij helpt, die zorgt gewoon, dat hij ons bij de les houdt en dat we tot gezamenlijkheid komen, zodat we niet tegen elkaar uitgespeeld gaan worden.

De heer Blonk, L3B: Ik heb geen vraag aan mevrouw Van de Coevering, maar ik wil haar wel heel erg bedanken voor de uitgebreide info, die zij aan de raad heeft gegeven. Ik moet zeggen: ik heb er gebruik van gemaakt. De heer Alsemgeest: Helemaal met u eens.

Inspreker 3:

De heer Van den Oever: Jammer, dat ik niet in beeld ben, want ik heb speciaal voor vanavond mijn zondagse pak aan gedaan, want ik dacht: dat geeft wat meer overwicht op de commissieleden. De volledige inspreektekst heeft u ontvangen van de griffie. In de beperkte tijd, die mij vanavond is gegund, wil ik de belangrijkste punten samenvatten. Bij punt 5 staat vanavond het proces Driehoek Noordpolder op de agenda. Hoe hebben wij het proces tot nu toe ervaren? Na de overval door de plannen van Blauwhoed in september vorig jaar hebben wij op verschillende momenten van ons laten horen, meestal ongevraagd. We zijn in gesprek met de wethouder, maar vinden geen gehoor. Zij gaat voort met het proces wat we ook aan bezwaren inbrengen. Informatie, waar wij om vragen, krijgen we niet. Een enkele vraag van een raadslid en de variantenstudie zit in uw mailbox. Dan de schimmigheid rond de noordelijke strook van de driehoek. In de plannen van Blauwhoed van september vorig jaar was deze niet mee genomen. Na herhaaldelijke vragen van onze strook blijkt deze strook ineens wel weer deel uit te maken van het plan. Dit is de sfeer als de wethouder komt met het voorstel komt voor een werkgroep verkeer. Wij hebben hier niet om gevraagd. U ook niet? Wat vinden wij van deze extra stappen in het proces? In de eerste plaats vinden wij, dat er eerst zou moeten worden gesproken over de vraag of de locatie überhaupt nog wel geschikt is voor woningbouw. In zo'n werkgroep zouden wij wel zitting willen nemen. Voer geen hapsnap beleid, maar bezie het plan voor woningbouw op de driehoek in relatie tot de woonvisie en de omgevingsvisie, dan zult u ook zien, dat de locatie niet voldoet aan de eisen, die in deze visies worden gesteld aan woningbouwlocaties. Wat in de woonvisie en de omgevingsvisie staat, is niet nieuw, maar borduurt voort op bestaand beleid. Dat zijn uw eigen woorden. Dit is allemaal tegen dovemans oren gesproken, want er komt een werkgroep verkeer, die haar werk moet doen met de veronderstelling dat er gebouwd gaat worden. Zoals u ook hebt kunnen lezen in onze brief aan de wethouder is het voor ons geen optie om niet deel te nemen aan de werkgroep. Wij hebben onder protest en bepaalde voorwaarde onze deelname aan de werkgroep toegezegd, maar liever zouden wij zien dat er op dit moment geen werkgroep verkeer komt, maar een werkgroep die gaat bestuderen of de driehoek voldoet aan de criteria voor woningbouwlocaties. In de tweede plaats vinden wij dat er geen sprake is van echte participatie als wij worden gedwongen om plaats te nemen in de werkgroep verkeer. Het voelt alsof wij de kalkoen zijn, die mag mee praten over het menu van het kerstdiner. Tenslotte, geachte raadsleden, doen wij een beroep op u. Maak uw verkiezingsbeloftes aan de inwoners van Lansingerland en de Edelsteenbuurt waar. Doe niet als de energiebedrijven, die nieuwe klanten trekken met kortingen en de oude, trouwe klanten vergeten. Wacht niet tot het college vraagt om kaders te stellen voor woningbouw op de driehoek. In dit verband wil ik herinneren aan uw verkiezingsbeloftes in deze. Omwille van de tijd beperk ik mij tot de coalitiepartijen. L3B: de schaarse, open ruimten, die een bijdrage leveren aan een landelijke uitstraling, dienen behouden te blijven. VVD: Wat groen is, moet groen blijven. CDA: Het CDA koestert en ontwikkelt de groene ruimten in onze gemeente, zowel de weilanden die we hier en daar nog hebben als de groen- en recreatiegebieden. Het CDA ziet erop toe, dat deze

gebieden groen blijven en gaat bebouwing in deze gebieden dus tegen. CU: Lansingerland is een groene gemeente in een sterk verstedelijkte regio. Dat groene karakter willen we vast houden en promoten door parken aan te leggen als verblijfsgebieden voor onze inwoners. Raadslieden, laat zien dat het duaal stelsel werkt en maak gebruik van de ruimte, die art.147a van de gemeentewet biedt. Steek uw nek uit, neem het initiatief en maak een plan om de driehoek groen te houden en onderdeel te maken van de groene verbinding tussen het Rottmerengebied en de groen/blauw slinger. Ik dank u wel voor uw aandacht.

De heer Muis, D66: Dank voor uw inspraak. Ik heb eigenlijk 1 vraag. U begon uw betoog, dat u geen gehoor kreeg bij de wethouder. Kunt u duiden waar dat precies betrekking op heeft. U heeft wel contact met de gemeente, maar in hoeverre krijgt u geen gehoor bij de wethouder? De heer Van den Oever: Wij zijn destijds wakker geworden, in september vorig jaar. We zijn enthousiast begonnen als bewoners met allerlei ideeën en vragen. We hebben 600 handtekeningen opgehaald. Die ideeën kunnen we dan wel kwijt, maar er gebeurt helemaal niets mee. 600 handtekeningen zijn in een la verdwenen, waar weet ik niet. Al onze wensen, onze ideeën van: zoek eens iets anders uit dan woningbouw, wat is er mogelijk op die driehoek, daar krijgen we geen gehoor voor. Het proces gaat maar door, gaat maar door. Dat bedoel ik te zeggen met: we krijgen geen gehoor. Er wordt naar ons geluisterd, maar er gebeurt helemaal niets mee.

De heer Duk, GL: Dank u wel voor het inspreken van de duidelijke tekst. U heeft het over de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen. U zult later horen, dat ik ongeveer dezelfde conclusie heb getrokken. Wat doet dat met uw vertrouwen in de politiek? Wat zou moeten gebeuren, mocht het kwijt zijn, om het terug te winnen? De heer Van den Oever: Ik vind dat die beloftes waar moeten worden gemaakt. Nogmaals, in elk verkiezingsprogramma vind je die term 'groen', maar in de praktijk vind ik dat groene niet terug. We hebben allerlei begrip voor woningbouw, laat dat voorop staan. We hebben in Nederland een woningtekort en het inwoneraantal blijft maar groeien en mensen moeten allemaal een dak boven hun hoofd hebben. Maar nogmaals, die groene ruimte hier in het westen is zo schaars. Laten we daar zuinig op zijn. Wat je eens bebouwd hebt, dat staat er voor eeuwig en daar kan je niets meer mee. Voordat we spijt krijgen met zijn allen of wakker worden, met dat mooie laatste stukje groen, hier aan de rand van Berkel, laten we daar zuinig op zijn. Bezint eer ge begint. Dus mijn vertrouwen in de politiek heeft een aardig deukje opgelopen, om het zo maar even netjes te zeggen.

De heer Xhemaili, PvdA: Ik heb een vraag aan inspreker. Ik werd getriggerd door het zinnetje: de plannen passen niet in de woonvisie en niet in de omgevingsvisie, die wij met elkaar aan het opstellen zijn. Ik vraag me af hoe de bewoner tot die conclusie is gekomen. Waar baseert u die conclusie op? De heer Van den Oever: Je moet maar even naar de locatie gaan kijken en dan zie je dat er totaal geen winkelvoorzieningen zijn. Er is geen openbaar vervoer. Het ligt in de oksel van de HSL. Dat zijn allemaal voorwaarden, die je terug vindt in de ontwikkel- en woonvisie. Ook de parkeernorm is dermate laag. Hoe mensen bij een winkelcentrum moeten komen, daar is niet over nagedacht. Er is geen buslijn en je mag geen auto voor de deur hebben. Hoe moet je dan bij een winkelcentrum komen? Is dat een antwoord op uw vraag? De heer Xhemaili: Het is een antwoord. De heer Van den Oever: Er worden eisen gesteld aan een woningbouwlocatie, zeker tegenwoordig, en die ontbreken hier. Er is geen winkelcentrum in de buurt, er rijdt geen openbaar vervoer, je mag geen auto voor de deur hebben. Dan denk ik bij mezelf: daar is niet over nagedacht. De heer Xhemaili: Dank u wel, voor het toelichten.

De voorzitter: Er is een technisch probleem met Teams. Wij schorsen even voor een paar minuten.

Schorsing

De voorzitter: Ik geloof dat ik weer in beeld ben. Met vereende krachten wordt er naar een oplossing gezocht. Er is al iets gerealiseerd. De heer Jumelet en de heer Alsemgeest gaan samen op één computer het e.e.a. beantwoorden aan vragen. De heer Hoppenbrouwer is even een probleem, maar de woordvoering wordt door de heer Blonk overgenomen. Met wethouder Fortuyn zijn we nog aan het kijken, maar als het niet lukt gaat de beantwoording telefonisch via de griffie. Heel vervelend, maar ik probeer er het beste van te maken.

3. Vaststelling verslagen vorige vergaderingen d.d. 2 juni 2020 en 8 juni 2020

De voorzitter: Er zijn geen opmerkingen of wijzigingsvoorstellen gekomen. Nee? Oké, dan bij deze vastgesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De heer Markus, CU: Ik zit even te kijken naar de stukken. We hebben 2 insprekers rondom RTHA. Is het niet beter om 6a en 6b even om te draaien? De driehoek Noordpolder is 5a. De voorzitter: Ik kijk even

naar de agenda. Ja, dan doen we na de Noordpolder de luchtvaartnota. Als iedereen het daarmee eens is, gaan we dat zo doen. Geen reactie? Dan gaan we dat zo regelen. Dank voor uw inbreng.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: De heer Van Harn heeft een vraag over de herinrichting Noordeindseweg. De heer Markus heeft een vraag over de bereikbaarheid van Berkel centrum. De heer Meester heeft een vraag over de stand van zaken flexwoningen. Ik hoop, dat deze vragen gesteld kunnen worden. Zo niet, dan komen we er tijdens de vergadering achter, dat ze schriftelijk beantwoord moeten worden, maar ik ga ervan uit dat het allemaal gaat lukken.

De voorzitter: We gaan er heel even uit. Als er weer wat gedaan moet worden, hoort u dat van mij.

Schorsing

De voorzitter: We gaan weer vrolijk verder. Keep smiling.

5. Bespreekpunten:

5.a Driehoek Noordpolder proces

Wethouder Arends: De ontwikkeling van Driehoek Noordpolder is een vraagstuk dat leeft. Het leeft bij de omwonenden. Zij hebben zich georganiseerd in de bestuurderscommissie en ze hebben een duidelijk geluid laten horen. Zij willen geen woningbouw op deze locatie. En het leeft bij de ontwikkelaar, die juist heel graag woningbouw op deze locatie wil realiseren. En het leeft op een abstracter niveau bij woningzoekenden, die in deze tijd aan tekort van woningen geholpen zijn bij het realiseren van nieuwe woningen en doorstroom. En het leeft bij u, commissieleden, en bij de gemeenteraad. We hebben in deze commissie al eerder met elkaar over de driehoek Noordpolder gesproken. Er zijn diverse schriftelijke vragen gesteld en u bent onlangs bij een beeldvormende avond meegenomen in de geschiedenis van de locatie, eerdere besluitvorming van de raad en het proces dat we gaan doorlopen. Het is de gemeenteraad, die uiteindelijk besluit of er woningen op deze locatie gebouwd gaan worden. Er zijn verschillende geluiden en er zijn verschillende belangen. Dat vraagt om een zorgvuldig proces. Het gaat vanavond niet over de inhoud, nog niet, want daar zijn we namelijk nog niet, hoewel er al heel wat gezegd is over de driehoek Noordpolder, maar we staan met zijn allen nog aan het begin. De ontwikkelaar heeft een vraag en de gemeente heeft die vraag te beantwoorden. Maar vanavond gaat het over de vraag hoe we tot de beantwoording van die vraag gaan komen. We willen, wilden, uw raad vragen om een principebesluit en kaders voor woningbouwontwikkeling driehoek Noordpolder. Uit de inspraak is gebleken, dat de verkeersontsluiting een zorgpunt is. En dat er zelfs vraagtekens zijn of er überhaupt een verkeersontsluiting in te passen is. Die vraag moet volgens het college beantwoord worden om zich te kunnen buigen over het principe en de kaders. Bewust kiest het college voor een vroeg stadium om de bewoners actief te betrekken. Een werkgroep met bewoners bestudeert verschillende scenario's en alle belangen die daarbij komen kijken. En ik begrijp heel goed, dat het heel ingewikkeld is voor omwonenden, omdat zij eigenlijk niet willen dat er woningbouw komt. Met de input uit de werkgroep kan de raad zich buigen over de ruimtelijke kaders en de eerste belangenafwegingen. We moeten de tijd en ruimte nemen om dit hele planproces zorgvuldig te doorlopen, zodat u uiteindelijk op basis van alle beschikbare informatie een weloverwogen besluit gaat nemen. Dank u wel.

Eerste termijn

De heer Blonk, L3B: Zoals de wethouder zojuist heeft aangegeven, geeft mijn fractie vanavond nog geen oordeel over woningbouw en ook niet over de verkeersontsluiting van de driehoek Noordpolder. We hebben het vanavond alleen over het instellen van een werkgroep verkeer en daar is L3B het mee eens. Dat betekent dat de werkgroep verkeer eerst aan de slag gaat en dat daarna komend jaar de raad gaat besluiten of er wel of geen woningbouw komt. De heer Van den Oever veronderstelt dat het allemaal al doorgaat: dat is niet juist. Wij vinden het van belang dat dadelijk, zeker als het duidelijk is m.b.t. die werkgroep verkeer, dat de inbreng van de bewoners van de Edelsteenwijk betrokken wordt bij het geheel. Wij pleiten er dan ook voor om hoog tempo te maken, zodat in het najaar echt spijkers met koppen geslagen worden en dat er snel zekerheid is m.b.t. wel of niet woningbouw in de Noordpolder. De deelnemers aan de werkgroep verkeer zijn: gemeente, ambtenaren, grondeigenaren, waaronder Blauwhoed, en bewoners van de Edelstenenbuurt. Dat alles onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, bijgestaan door een notulist en een extern adviseur met affiniteit met verkeer. Een extern adviseur, die affiniteit heeft met verkeer, wat is dat voor iemand, vroeg ik me af. Eigenlijk zegt het me niet zoveel. Ik moest aan mezelf denken: ik heb affiniteit met voetbal, maar ik heb er geen verstand van. Daarom geeft L3B er de voorkeur aan om een onafhankelijk verkeersdeskundige erbij te betrekken. Vraag aan de wethouder: wil zij ons voorstel overnemen om een onafhankelijk verkeersdeskundige, met daarbij

'deskundige' onderstreept, erbij te betrekken i.p.v. iemand die wel een beetje affiniteit heeft met verkeer. Verder maak ik me zorgen over de uiteindelijke inbreng van de werkgroep, omdat mevrouw Verhoef tijdens de beeldvorming en zojuist de heer Van den Oever tijdens zijn inspraak hebben aangegeven dat de bewonerscommissie zich gedwongen voelde deel te nemen aan de werkgroep verkeer en niet over voor hen belangrijke punten, zoals wel of geen woningbouw en het groen, mogen meepraten. Vraag aan de wethouder: hoe kijkt zij nou naar de bewoners, hoe zij daarin zitten? Misschien kan zij daar wat dieper op ingaan. Met name over dat zij betrokken willen worden bij wel of niet woningbouw in het groen. Ik wil me ook nog even tot de bewonerscommissie richten. U vraagt van ons de participatie te brengen tot het niveau meebeslissen. Mijn fractie is daar niet voor. Uiteindelijk ligt het besluit in dit geval m.b.t. het bestemmingsplan exclusief bij de raad, de gekozen volksvertegenwoordiging. Uw opmerking, zoals u in de brief geschreven heeft, dat de raad niet gekozen is door projectontwikkelaars, is juist. De raad zal daarom ook alles op de weegschaal leggen om tot een afgewogen besluit te kunnen komen en daar is uw inbreng er één van. Uw mening zal zeker zwaar mee wegen, maar de mening van de mensen die graag in de driehoek willen wonen moet door de raad ook mee gewogen worden, net zoals de verkeersontsluiting, die ook zwaar zal mee wegen. Ik wil de bewoners van de Edelstenenbuurt in ieder geval mee geven dat schofferen van inwoners van Lansingerland niet in het DNA van L3B zit. Wij zullen altijd onze besluiten degelijk afwegen en hoor en wederhoor doen. Ook komend najaar als het gaat over het wel of niet bouwen van woningen in de driehoek. Dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Ik ga proberen het te beperken tot 3 minuten, maar u vraagt nogal wat, want het is een dossier, driehoek Noordpolder, die veel teweeg brengt. Tegelijkertijd is het ook een eenvoudig bespreekpunt wat deze avond van ons wordt gevraagd, want het college heeft de verdere procesgang ter bespreking aan ons voorgelegd. Een procesgang zal uitsluitend op een procedureel antwoord kunnen rekenen, waarbij het heel simpel is voor de VVD, dat wanneer een landeigenaar, of dat nu een particulier is, een projectontwikkelaar of een andere vorm van landeigenaar, zich meldt bij de gemeente met een vraag voor een ontwikkeling, dan kunnen wij niet anders als gemeente dan dat in behandeling nemen. Dat is simpelweg de verplichting die wij hebben naar eigenaren van grond in onze gemeente toe. Dat neemt natuurlijk niet weg, dat wij het college daarbij altijd alle zorgvuldigheid willen vragen. Ik denk dat het voorstel van het college om op één van de uitgesproken zorgpunten van omwonenden een extra werkgroep in te stellen zeker een stap in de goede richting is om nog extra zorgvuldigheid toe te passen en pas bij de raad terug te komen voor een principebesluit, wanneer ook op dit dossier er meer duidelijkheid is voor de opties, überhaupt de technische inpasbaarheid, maar ook hoe omwonenden daar over denken. Wat dat betreft willen we het college oproepen om het ingestelde proces door te zetten. Wel wil ik er nogmaals bij stilstaan, wat we ook enkele maanden geleden hebben gedaan op dit dossier, dat we nog geen uitspraak willen doen over het wel of niet bouwen in de driehoek Noordpolder, omdat we daar simpelweg nog niet de informatie voor hebben om het daadwerkelijk te kunnen beoordelen of we dat wel of niet zouden moeten willen. Dus daar zult u ons vanavond ook geen uitspraak over horen doen. Uiteraard blijft de uitnodiging open om voor omwonenden met ons in gesprek te blijven, zoals we dat ook de afgelopen tijd hebben gedaan, want hun geluiden zijn zeker gehoord en zal ook de VVD mee wegen in de verdere besluitvorming. Dank u wel.

De heer Van Harn, CDA: Vandaag gaat het over de procedure voor het instellen van de werkgroep verkeer. Dit is een niet alledaagse volgorde van zaken. Het college stelt in de brief van 26 maart j.l.: voor dat uw raad afweegt om al dan niet medewerking te verlenen aan woningbouw, is het nodig te weten of het gebied überhaupt ontsloten kan worden. Zoals ik al zei: een niet alledaagse volgorde. De aanleiding voor dit traject was de reactie van de bewoners n.a.v. de concepten en ideevorming rondom het ambitiedocument. Er zal nu een werkgroep verkeer in het leven geroepen worden met bewoners en professionals. Zij gaan opnieuw kijken hoe deze wijk het best ontsloten zou kunnen worden. Tijdens de beeldvormende avond op 23 juni j.l. bleek uit de reactie van mevrouw Verhoef van het bewonerscomité en ook vanavond weer door de heer Van den Oever verwoord, hoe de bewoners hier in zitten, namelijk met zeer gemengde gevoelens. De CDA fractie is van mening, dat deze werkgroep waarin o.a. 5 bewoners de Edelsteenwijk vertegenwoordigen zeer serieus genomen dient te worden. Het in het leven roepen van deze werkgroep verkeer mag geen schijnvertoning zijn. Met betrekking tot dit laatste zou ik graag een bevestiging van de wethouder willen horen. Uit het stappenplan komt naar voren dat het principebesluit over wel of geen woningbouw aan bod komt, nadat de uitkomst van de werkgroep verkeer haar werk heeft gedaan en het resultaat openbaar is gemaakt. Ik hoop, dat zodra de werkgroep verkeer is aangesteld zij voortvarend haar werk zal oppakken, zodat de uitkomst vervolgens aan de commissie ruimte voorgelegd kan worden. Tot zover.

De heer Alsemgeest, WIJ: Het bespreekpunt, dat we vanavond hier voor ons hebben, is er weer niet één van 13 in een dozijn. Even gechargeerd: de projectontwikkelaar is voornemens om huizen te bouwen in de driehoek Noordpolder. Bewoners van de Edelstenenbuurt, die daar tegen die Noordpolder aanligt, willen die nieuwbouw niet, zij willen dat het daar groen blijft en zijn helemaal niet tevreden over de

ontsluiting van deze bouwlocatie, zoals die in eerste instantie aangedragen werd. Nu is er een participatieplan met als doel een inpasbare en uitvoerbare verkeersontsluiting wanneer de driehoek Noordpolder ontwikkeld wordt. In die werkgroep, die met het participatieplan aan het werk gaat, zitten mensen als een verkeersdeskundige, de gemeente, de projectbegeleider, een marketingmanager van Blauwhoed, een onafhankelijk voorzitter en noem maar op. En net zoveel bewoners van de Edelsteenbuurt als bovengenoemde betrokkenen. Tussen haakjes heb ik erbij geschreven: bewoners, die eigenlijk niet willen. Dan gaan ze met zijn allen praten over 7 ontsluitingsvarianten, waarvan er 1 dwars door de Edelsteenbuurt heen loopt en een aantal andere best wel een aanslag op het groen rond de bestaande wijk zijn. Wat aan dit participatieplan ten grondslag ligt, denk ik een beetje te weten, omdat wij als fractie meer dan eens wel tevreden waren met de plannen, die besproken werden, maar zeker niet met het proces, zoals dat gegaan was of gaat. Ik heb 2 vragen. Wij zijn niet tegen de manier waarop we dit participatieplan gaan doen en we hebben er ook wel vertrouwen in. Maar met 2 partijen, waarvan de ene partij moet en de andere niet wil, zouden wij graag van de wethouder willen horen wat zij denkt met dit plan te behalen. Een tweede vraag is meer praktisch van aard, ook een beetje uit het verleden. We zitten als commissieleden weleens tussen 2 kempfanen in. De ene zegt: we hebben dit besproken. De andere zegt: nee, maar je was er toen niet. Noem maar op. Om dat een beetje tegen te gaan: er zit ook een notulist in de werkgroep. Mijn vraag is dan ook: zouden wij als commissieleden op dezelfde wijze en tijd geïnformeerd kunnen worden over de bijeenkomsten van de werkgroep en de voortgang daarvan? Met andere woorden: zouden wij de notulen kunnen ontvangen gedurende dit proces? Niet helemaal aan het eind, maar gedurende dit proces. Verder zou ik me als laatste even aan willen sluiten bij de heer Blonk. Een onafhankelijke verkeersdeskundige zou wel passen, denk ik. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Er is al veel over gezegd. Het is inderdaad een project met veel partijen, veel kanten. We hebben een landeigenaar die wil ontwikkelen, we hebben bewoners die die ontwikkeling helemaal niet zien zitten, we hebben mensen die naarstig op zoek zijn naar woningen en we hebben een gemeenteraad, die al die belangen in een goede, integrale afweging van elkaar moet zetten en uiteindelijk een besluit moet nemen. Een besluit, waarvan de bewonerscommissie zegt: dat kunt u nu eigenlijk al prima, u heeft toch genoeg informatie om een besluit nu te kunnen nemen. Daar zit wat ons betreft precies ook het punt, want wij zitten op dit moment nog in een oordeelsvormende fase, zoals dat zo mooi heet, misschien ook al een beetje beeldvorming. Wij hebben een hoop dingen als fractie helder, maar één van de heikele punten, en dat is door meerdere partijen al aangehaald, is toch die ontsluiting. Dat maakt deze woningbouwlocatie toch zeer specifiek. Die ontsluiting is een zeer belangrijk onderdeel om tot een besluit te komen of we daar wel of geen woningbouw willen hebben. Voor de goede orde: ook wij hebben er absoluut nog geen besluit over genomen. Dan krijg je inderdaad een vreemde volgorde, dat je moet gaan nadenken over een weg van een woningbouwlocatie, die je niet wil hebben. Dat puur alleen om de reden, dat die weg inderdaad een belangrijk onderdeel vormt om te komen tot een besluit. De heer Van Harn heeft het mooi verwoord: dat is inderdaad een volgorde, die we normaal niet aan gaan, maar ik denk dat het voor dit project zeer verstandig is om het wel te doen. Wij snappen de gevoelens van bewoners, dat ze aan iets mee moeten werken, wat ze niet willen, dat gaan in tegen je natuur. We hopen met de onafhankelijkheden, die in de commissie zitten, en ik vond de oproep van de heer Blonk een goede, dat er in ieder geval onafhankelijk naar de locatie gekeken wordt, even los van de varianten die er nu al liggen, en dat er ook een goed en gedegen advies uit komt. Dan zullen we met dat advies in onze hand als raad tot een beslissing moeten komen. Wat ons betreft zetten we de vaart erin, want met onzekerheid is niemand gebaat, de bewoners niet, de ontwikkelaar niet, wij niet, dus we hopen dat er snel uitsluitel komt in wat voor vorm dan ook uit die werkgroep. Op basis daarvan moeten we dan inderdaad als raad elkaar goed in de ogen kijken en met elkaar het gesprek aangaan om tot een goed besluit te komen. Dat was het. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Mijn tekst was wat langer, maar ik probeer hem in te korten en het binnen de 3 minuten te houden. De commissie wordt gevraagd te adviseren over het nemen van een principebesluit over het al dan niet op te laten stellen van een ambitiedocument voor de driehoek Noordpolder. Impliciet slaan we daarmee de vraag over of de driehoek eigenlijk wel of niet bebouwd moet worden. De vraag is ook: waarop baseren we nu of we hem wel of niet willen bebouwen? Die variabelen zijn eigenlijk schokkend weinig. Er is woningbehoefte in de regio, dat is algemeen bekend, alleen hoe en waar we die woningbehoefte precies in willen vullen, is nog niet duidelijk of nog niet volledig duidelijk vanwege een ontbrekende woonvisie. Daarnaast is het 50 jaar geleden bepaald, dat de driehoek mogelijk bebouwd gaat worden. Mogelijk, dus ook niet mogelijk. In alle raden sindsdien is er geen discussie geweest over de driehoek Noordpolder. Er zijn wel verkenningen geweest vanaf 2005, waarbij het project groter en groter werd, van 35 woningen naar 25 woningen per hectare. Daar zou nu een verdubbeling op komen. Werd vorig jaar enkel nog de driehoek aan de raad gepresenteerd, via vragen van bewoners komen we erachter dat ook de strook Schinkel kennelijk eerder in de planvorming was meegenomen. Dus we horen wel graag van de wethouder hoe dat nou precies zit, of wij hier vorig jaar wel of niet over zijn geïnformeerd, over die strook Schinkel, of die toen al onderdeel uit maakte van het plan. Ik ga even wat skippen in mijn

tekst. Er is natuurlijk veel veranderd in de afgelopen 50 jaar en de bewoners heeft tijdens de beeldvormende avond daar een opsomming van gegeven. Dan de ontsluiting. We hebben de variantenstudie gekregen en eigenlijk komt naar voren dat er verkeerstechnisch 1 voorkeursvisie is. Ik weet, we gaan het er later ook nog over hebben, maar deze is door de Smaragd. Dat is natuurlijk al eerder onderzocht. Ik zou graag van de wethouder horen waarom het toen geen goed idee was en waarom we het nu weer opnieuw gaan verkennen. Toevoegen van nieuwe woningen op de driehoek kan alleen maar gerealiseerd worden door fors afbreuk te doen aan de bestaande wijk en de leefbaarheid van de omgeving. Voor ons is dat op voorhand niet wenselijk, dus wij zien graag hoe dat dan wel zou kunnen. Wij denken eigenlijk op voorhand dat dit geen geschikte locatie is. Toch, als er een positief principebesluit volgt, moeten we goed kijken naar compensatie, parkeeroplossingen en ontsluiting, ook financieel, dat die volledig ten laste zal komen van de ontwikkelaar. Wij stellen ook voor dat de bestaande omgeving echt mee kan beslissen over al die ontwikkelingen in hun omgeving. Onze eerste reactie is op basis van alles wat we weten niet positief. Er is niet echt een reden tot het ontwikkelen van woningen op de driehoek, omdat het weinig toevoegt en veel afdoet aan de omgeving, opoffering van groen. Wij wensen ook eigenlijk pas bij de woonvisie een definitief principebesluit te maken over waar we wel en niet zouden moeten bouwen. Ik ben benieuwd of dat op steun vanuit de commissie kan rekenen, want dan kunnen we echt een integraal beeld vormen waar we wel of niet woningbouw zouden wensen. Dat is misschien beter dan nu een proces door te zetten en dan achteraf bij de woonvisie te constateren, dat er wellicht geschiktere plekken zijn om deze woningen te projecteren. Dus we horen graag van andere partijen of zij ook niet liever een integrale afweging wensen te maken bij de woonvisie voor de driehoek Noordpolder. Dank u wel.

De heer Duk, GL: In weilanden mogen nieuwe woningen gebouwd worden. Dit was een stelling in het kieskompas. Alle partijen waren tegen bouwen in weilanden op D66 en de PvdA na. Regeren is keuzes maken, compromissen sluiten en verantwoording afleggen aan de kiezer. De kiezer stemt eens in de 4 jaar en geeft dan haar vertrouwen aan een politicus, die hem of haar mag vertegenwoordigen. Vertrouwen dat we moeten blijven verdienen door ons aan onze eigen stellingen te houden. Driemanspolder is een weiland, was een weiland en zou volgens bijna alle partijen dus een weiland moeten blijven. Als het college nu vraagt om een werkgroep verkeer te beginnen, dan mist de eerste stap en daarmee ook de laatste, namelijk: moet er eigenlijk wel worden gebouwd in het weiland en is daar een politieke meerderheid voor? Als ik af moet gaan op de antwoorden in het kieskompas, is hier het antwoord een duidelijk 'nee' op. Als een grondeigenaar met een voorstel kwam om een torenflat te bouwen in het centrum van Bleiswijk, dan zou er ook niet eerst worden gekeken of er wel verkeersontsluiting kan plaats vinden: het antwoord zou zijn, dat er geen politieke meerderheid voor is en dat het dus onhaalbaar is. Ik heb eigenlijk maar 1 vraag aan de wethouder: deelt u de mening dat, voor er nog meer geld en energie in het project wordt gestoken, er eerst moet worden gekeken of er een politieke meerderheid is voor het bouwen in het weiland? En een vraag aan de andere partijen: houd u nog vast aan uw antwoorden in het kieskompas? Als dat niet zo is: waarom niet? Welke invloed heeft de uitkomst van deze werkgroep hier op? Mijn verbazing was erg groot, dat verschillende fracties bij de beeldvorming herhaaldelijk de vraag moesten stellen of de raad ook kon beslissen niet toestemming te geven om in weilanden te bouwen, voor we het antwoord kregen dat deze bevoegdheid inderdaad bij de raad lag. Ik rond af met de woorden, waar ik lang over heb getwijfeld of ik ze moet zeggen, omdat ze vanzelfsprekend zouden moeten zijn. Als volksvertegenwoordigers hebben wij het vertrouwen van de kiezer gekregen om besluiten te nemen over deze gemeente. Als we ons daarbij niet aan onze belofte houden, straalt dat uit over de hele raad en zijn we dat vertrouwen niet waard. Ik vertrouw erop, dat wij ons aan onze belofte houden.

De heer Xhemaili, PvdA: We hebben te maken met een schoolvoorbeeld van een complex vraagstuk. We bevinden ons in een planfase van studeren, toetsen, afwegen en kaderen op hoofdlijnen, waarbij de plooiën in het proces nog niet helemaal glad zijn gestreken, gezien de voorgaande beeldvormende avonden en de weerstand, die daaruit voort vloeiende van bewoners uit de Edelsteenbuurt. Bewoners hebben veel zorgen over de ontsluiting van het project en zorgen over het verdwijnen van groen, dan wel bouwen op de weilanden. Om die zorg enigszins weg te nemen zijn of worden afspraken gemaakt om inwoners te informeren en te raadplegen als onderdeel van de voorbereiding. Wat de PvdA fractie betreft, wordt gezamenlijk een goede weg ingeslagen, al begrijp ik uit de reactie van bewoners, dat zij daar niet op staan te wachten. Wat onze fractie betreft, is het van belang om de omgeving te betrekken en zorgvuldig mee te nemen in het proces, al zullen de zorgen van omwonende niet voor 100% weg genomen worden. Dat is terecht, want die zorgen zijn ook terecht. De zorgen van omwonenden over de ontsluiting en de veiligheidsissues gaan niet zomaar weg, die moeten dan ook goed worden meegenomen gedurende de werkgroep. Juist daarom is het goed dat het proces wordt ingericht met als doel een inpasbare en uitvoerbare verkeersontsluiting wanneer de driehoekpolder ontwikkeld wordt. Dus wanneer. Het gaat niet om de inhoud, of het er wel of niet is, maar om het proces er naar toe te werken. De stappen die worden genomen zijn in principe goed. De bewoners van de wijk krijgen een duidelijke rol in

de werkgroep verkeer. Dit zal de besluitvorming op den duur ten goede komen en daarmee ook het uiteindelijke resultaat. Toch bekruipt ons het gevoel dat de zorgen van de wijk zijn gereduceerd tot zorgen alleen over verkeer. Ze moeten ook breder nog hun zegje kunnen doen. Daar gaat een aantal vragen over aan de wethouder. In het participatieplan staat dat er 5 bewoners deelnemen aan de werkgroep. Hoe is tot die 5 gekomen? Kunnen het er ook meer zijn? Kunnen er meer bewoners worden betrokken? Tweede vraag. Zijn de bewoners alleen betrokken bij het proces in de werkgroep verkeer? Of kunnen ze ook betrokken worden bij processen 2 en 3? Zo niet, waarom niet? Vraag drie. De bewoners hebben een mail gestuurd naar de wethouder, of naar het college. Ze stellen een aantal voorwaarden of eisen. Wordt er aan de voorwaarden voldaan, die de bewoners stellen in de mail naar de wethouder? Zo niet, waarom niet? Vooral de voorwaarde aanvullende onderzoeken door derden vinden wij als fractie belangrijk, want je moet juist met elkaar aan joint fact finding gaan doen om elkaar in dezelfde taal te begrijpen. Dat je niet naast elkaar dingen gaat doen en onderzoeken en met rapporten heen en weer slaan. Wat ons betreft is de joint fact finding echt heel belangrijk om een gedegen draagvlak te creëren. Laatste vraag: gaat corona nog wat betekenen in dit proces? Dank u wel. Daarnaast complimenten dat er een neutrale voorzitter wordt aangesteld. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Blonk, een deskundige die echt onafhankelijk is op het gebied van verkeer. Dus niet iemand met affiniteit. Hij verwoordde het echt heel mooi met de voetbal metafoor. Wat ons betreft ook een deskundige, die deskundig is op verkeersgebied. Dit zal vertrouwen scheppen richting omwonenden. Wat onze fractie betreft al met al een goed initiatief om het proces zo in te richten. Dank u wel.

De voorzitter: Er zijn de nodige vragen gesteld. De onafhankelijke voorzitter, de verkeersontsluiting, een schijnvertoning, de notulen, het onderdeel Schenkel, de Smaragd, meerderheid, waarom die 5 bewoners, groen, de voorwaarden in de mail en een vraag over corona.

Wethouder Arends: Allereerst wil ik alle commissieleden bedanken voor de uitgebreide motivering de beweegredenen die hier op tafel komen t.a.v. het voorgestelde proces. Voor de duidelijkheid: we hanteren hetzelfde proces bij elk bestemmingsplan, maar we voegen een extra stap toe, dat is de werkgroep van het verkeer. Als u het goed vindt, loop ik alle fracties na met de vragen die zij hebben gesteld. Een aantal fracties heeft dezelfde vragen gesteld. De heer Blonk geeft aan: eigenlijk zou het heel erg helpen als een onafhankelijke verkeersdeskundige toegevoegd zou worden, niet alleen een verkeersdeskundige die affiniteit zou hebben, of een onafhankelijke voorzitter die affiniteit heeft met verkeer. Ik hoor dat meerdere fracties zeggen. Volgens mij is dat een prima idee, dus die neem ik graag over om aan de werkgroep verkeer een onafhankelijk verkeersdeskundige toe te voegen. Ik hoor ook de heer Blonk en de heer Machielse zeggen: het is wel belangrijk dat het proces doorgang heeft en tempo maakt, want het is belangrijk dat dit jaar dat principebesluit door de commissie en raad genomen gaat worden, zodat er iedereen duidelijkheid is. Daar is dit proces erg belangrijk voor. De heer Machielse schetste dat heel helder. Er ligt een vraag van een initiatiefnemer en in de ruimtelijke ordening hebben we die zorgvuldig met elkaar te beantwoorden. U heeft het ook zorgvuldig te beantwoorden met alle afwegingen die tot u komen als het gaat over de inhoud van het principebesluit. De heer Van Harn stelt: er komt een werkgroep, maar dat mag geen schijnvertoning zijn. Nee, uiteraard niet. Juist nadat ik ook met de bewonerscommissie heb gesproken, werd bij mij echt heel duidelijk dat er grote zorgen liggen. Daarom hebben we ook die extra stap in het proces gezet. Wij rekenen er dan ook op, dat er output komt met het volledige pallet, met alle belangen, de voor- en nadelen van de verschillende varianten. U heeft gevraagd om een aantal varianten, ambtelijk zijn ze daar nog steeds mee bezig, maar de werkgroep kan ook zeggen: mogelijk moeten meerdere varianten komen, of: een aantal varianten hoeven we niet uit te werken. Dat is echt aan de werkgroep. Ik verwacht dat uit de werkgroep informatie gaat komen, inhoud gaat komen, op al die afwegingen, als de werkgroep ernaar gaat kijken, zodat u de informatie krijgt om daarover een weloverwogen afweging in te maken. De heer Alsemgeest zegt: dat proces, ik heb er wel vertrouwen in, maar als we met een bewonersgroep te maken hebben, die misschien niet wil. Dat hebben ze aangegeven, ze vinden het heel lastig en dat begrijp ik ook, maar wat behalen we? Ik geloof echt dat de bewonersgroep ook goed in staat is om toch ook te kijken met het principe: stel, dat de raad wel de keus gaat maken voor het principebesluit. Dan heeft de raad die informatie nodig. Met name voor de bewonersgroep is de verkeersontsluiting echt wel een cruciaal punt. Vandaar het appel dat bewoners ambtelijk hebben neergelegd, maar ook bij mij als bestuurder. We vinden het dermate belangrijk om dat te doen. Ik heb er dan ook goede hoop op. Ook werd er gevraagd naar de notulen. Uiteraard komt er een heel pakket naar u toe, als commissie, met alle informatie. Dat gaat over informatie vanuit de werkgroep, maar ook alle voorbereidingen om u tot een principebesluit te kunnen laten komen, waarin je je eigen oordeel kan geven. Het lijkt me niet verstandig om dat ten tijde van dat proces te doen, die notulen, want de werkgroep moet ook even zijn eigen proces doen. Volgens mij is het heel goed dat de werkgroep zelf kan aangeven wat belangrijk is voor de informatie die dan gedeeld wordt met de raad of met de commissie. Volgens mij is het prima om op het einde alle informatie te verstrekken, die de raad ook wil daarvoor. De heer Muis stelde een vraag over Schinkel, het bovenste stuk in het plangebied. In september heeft Blauwhoed een presentatie gegeven. Alleen over hun eigen stuk hebben zij een beeld

gegeven, over wat zij daar zouden willen gaan ontwikkelen. Ten tijde van die beeldvormende avond is niet door Blauwhoed gesproken over die strook. Later zijn er wel vragen gesteld, schriftelijke vragen, door uw commissie en die informatie is daarover gegeven. De voorbereiding naar het principebesluit, die u voor u krijgt, daarin zit het totale plangebied. Meerdere omwonenden hebben aangegeven: als er nog een stuk ligt, neem dat dan ook mee, want dat doet mogelijk iets in de verkeersontsluiting en de hoeveelheid verkeer. Ook voor de verkeerswerkgroep is het belangrijk dat die strook meegenomen wordt. Ook werd gevraagd naar de variant die aanvankelijk de voorkeur had, de Smaragd. Dat is op basis van 2 onderzoeken die al gedaan zijn. Het is inpasbaar om de ontsluiting via de Smaragd te doen. Laat daar geen misverstand over zijn, maar wij vinden het belangrijk om samen met de bewoners eigenlijk van begin af aan, van nul, opnieuw te kijken: stel, daar komt woningbouw, wat zou dan de beste ontsluiting zijn, ook voor omwonenden, naar dat plangebied? De heer Muis geeft aan: de omwonenden zouden ook mee moeten beslissen. Dit is echt een verantwoordelijkheid van u als raad. Daarmee zou u uw bevoegdheid als raad weerleggen. Mijn advies zou zijn, dat u zelf in staat zou moeten zijn en in staat bent om alle afwegingen te maken en de voorbereidingen, alle voors en tegens van de werkgroep, voor te bereiden. Eigenlijk bent u het beslissend, bevoegd gezag om daar een besluit over te nemen. De heer Duk geeft aan: is er wel een politieke meerderheid? Dat is op dit moment nog niet in de gaten. We krijgen een vraag van een ontwikkelaar en die zullen wij zorgvuldig met elkaar moeten gaan beantwoorden vanuit de ruimtelijke ordening. Dat vraagt van ons allemaal een zorgvuldig proces, die wij nu aan het maken zijn met elkaar. Nogmaals, we zijn nog helemaal in het begin van dat proces. De heer Xhemaili heeft 3 heldere, duidelijke vragen gesteld. Aan de ene kant: in de werkgroep zie ik dat er 5 bewoners zijn, zouden dat er meer kunnen zijn? Of waarop is die 5 gebaseerd? Dat is gebaseerd op een balans. In de werkgroep zitten nu ongeveer 10 mensen: de ontwikkelaar, de gemeente, deskundige. Maar ook bewoners, die in het hele plangebied wonen. Daarin zit dan een goede balans, want je kan hem groter maken, maar dan wordt die mogelijk te groot. Vandaar dat het op 5 is uitgekomen. U vraagt: maar de betrokkenheid van omwonenden, geldt dat dan alleen voor verkeer? Nee, uiteraard niet. De participatie bij elke stap zullen de bewoners, eerst in verkeer, maar dan bij het principebesluit, daarbij willen we ook de bewoners. Daar weten we al heel veel van, want ze hebben mij uitleg gegeven hoe ze naar het plan kijken, maar we zullen er ook gesprekken over hebben om bij elke fase de bewoners te betrekken en u mee te geven in de afweging die daarvoor nodig is. De voorwaarden, die de bewoners stellen in hun brief, ja, die begrijpen wij. Daar kunnen wij goed mee werken. Indien er extra onderzoek nodig is, als de bewoners dat willen of de werkgroep geeft aan dat extra onderzoek nodig is, dan gaan wij dat doen. Want we staan met elkaar voor een zorgvuldig proces, die we willen doorlopen met elkaar. U vroeg of corona impact heeft. Dat heeft in die zin impact, dat als we een bijeenkomst hebben, dat in een ruimere ruimte zal moeten zijn, zodat we de maatregelen van die 1,5 meter in acht kunnen nemen. Dat is natuurlijk heel belangrijk. We zullen voor omwonenden en de ambtenaren en de anderen natuurlijk zorg dragen, maar ik verwacht in de fase en de versoepeling waar we nu zijn, dat de bijeenkomsten gewoon gepland kunnen worden en dat dat vooralsnog geen vertraging zal hoeven te geven, in de fase waarin we nu t.a.v. de coronacrisis zijn. Dank u wel.

Tweede termijn

De heer Blonk, L3B: Ik heb in de eerste termijn al aangegeven, dat wij voorstander zijn van het instellen van de werkgroep. Dat is duidelijk. Er zijn mij een paar vragen gesteld. In antwoord op de heer Alsemgeest, dat de werkgroep verkeer elk verslag tussendoor aan de raad moet sturen: ik ben daar geen voorstander van. Geen tussentijdse interventies van raad of raadsfracties daarin. Laat die werkgroep zijn werk doen. Die komt ongetwijfeld met een goed beargumenteerd eindadvies, want dat mag van mij naar ons toekomen. Dan kunnen we dat beoordelen in het verdere verloop daarin. Er was nog een vraag m.b.t. integrale afweging pas als de woonvisie klaar is, ik dacht dat het D66 was. Dat zou natuurlijk kunnen, maar ik ben zo bang, dat het dan nog veel langer duurt en dat wij weer het besluit voor ons uit gaan schuiven. Ik denk dat we best in staat zijn om na het advies van de verkeersgroep een principebesluit te maken wel of niet bouwen van woningen. De heer Duk suggereerde dat in het kieskompas een vraag stond over de driehoek. Dat is niet zo. Wel was de vraag: in weilanden mogen nieuwe woningen worden gebouwd. Het antwoord van L3B was daarop: L3B wil met verder bouwen in het groen zeer terughoudend omgaan. De open ruimten die een werkelijke bijdrage leveren aan een landelijke uitstraling van onze dorpen dienen behouden te blijven. Ik denk dat welk besluit we ook nemen, dat wij aan die belofte ons kunnen houden. Dank u wel. De heer Muis: Het was inderdaad één vraag aan de heer Blonk, over die integrale afweging. Ik kan het voor een deel volgen, dat je zegt: ik wil eerst weten wat er uit de verkeerswerkgroep komt. Alleen, het punt is, dat gaat alleen over de ontsluiting. Dat is natuurlijk geen integrale afweging ten opzichte van voorwaarden, die je stelt aan woningbouw, zoals voorzieningen, OV, alternatieven van wat je daar zou willen. Het is natuurlijk maar een hele smalle beperkte visie en uitkomst van die verkeerswerkgroep. De heer Blonk: Daar ben ik het helemaal met u eens, daar heeft u volkomen gelijk in. Alleen, ik vind die verkeersontsluiting van zo'n essentieel belang. Als het een

verkeersontsluiting is, die niet goed is en zoveel ellende geeft, dan moet je opnieuw gaan afwegen: wil je er wel of niet gaan bouwen. Dat wil ik in het najaar doen. De heer Duk: Mijn vraag is beantwoord.

De heer Machielse, VVD: Ik wil de wethouder bedanken voor haar toelichting. Ook n.a.v. eerdere beeldvorming is e.e.a. wel duidelijk voor de fase waarin we nu zitten. Wat ik in de eerste termijn al heb gezegd: wat de VVD betreft, kunnen we het proces zo voort zetten. In de richting van de heer Alsemgeest zou ik me willen aansluiten bij voorgaande spreker, dat ik het een beetje vreemd vind om enerzijds het college te vragen een participatietraject op te zetten en anderzijds het college dan vragen iedere tussenstap van dat participatietraject met ons te gaan delen. Geef het of uit handen en ga participatie doen of laten we het vooral zelf doen. Dus ik heb daar nadrukkelijk geen behoefte aan, maar een verslag achteraf lijkt me wel op zijn plaats. Verder, wat ik in de eerste termijn ook al heb benadrukt: dan zal het altijd een integrale afweging van belangen gaan worden, waarbij, en dat zal de grote leider van onze partij al vaker hebben gezegd, we in deze fase nog 100% van de besluiten moeten nemen op 50% van de informatie. We hopen met dit traject op aanzienlijk meer informatie te gaan komen, voordat we als raad hier een besluit over moeten gaan nemen. Wat ons betreft inderdaad liever in het najaar dan volgend jaar, zodat ook voor deze omwonenden duidelijkheid komt. De heer Duk: Als antwoord op de stelling uit het kieskompas gaf u aan: alle grond is opgenomen in bestemmingsplannen, woningbouwlocaties zijn hierin nauwkeurig vast gelegd in de grondexploitaties. Buiten deze locaties mag geen woningbouw worden gepleegd. Dit is toch 100% van die informatie? De heer Machielse: Op het gebied van sec het bestemmingsplan zou u dat kunnen stellen, maar daarbij wil ik u wel even in herinnering geven, dat tijdens de beeldvorming al uitvoerig is aangegeven dat er een heel specifieke technische reden is, waarom het bestemmingsplan op dit moment afwijkt van eerdere politieke besluiten. Dus ik verwijs graag daarnaar voor dat deel van de informatie. Op het deel van de informatie van een cruciale ontsluiting van deze eventueel nieuw te bouwen woonwijk, daar heb ik op dit moment onvoldoende informatie over. Ik hoop ook de komende maanden, of wanneer het college verder gaat met het uitwerken van het plan, ook een beter beeld te krijgen bij wat dat plan dan gaat inhouden voor de openbare ruimte, de zones ertussen, de huidige huizen et cetera. Ik kan daar nu nog geen uitspraak over doen. U kunt mij nog zes keer interrumpen, meneer Duk, maar u gaat me ook niet kunnen verleiden tot een uitspraak daarover. De heer Duk: Ik hoef er de VVD inderdaad niet zes keer te interrumpen, maar ik heb wel nog één vervolgvraag. En dat is een heel simpele: wat zegt u tegen de VVD-kiezer, die in de Agaat woont, die heeft gekeken in het bestemmingsplan, die ziet dat er geen bestemming wonen is op dit gebied, die toen heeft gestemd op de VVD, omdat die zei dat daar dan dus absoluut geen woningbouw komt. En nu geeft u dit antwoord. De heer Machielse: Dan ga ik toch hetzelfde antwoord geven. De heer Duk gaat mij niet kunnen verleiden tot een uitspraak of de VVD daar nu wel of geen woningbouw ziet gebeuren, omdat wij daar onvoldoende informatie over hebben op dit moment om daar een besluit over te kunnen nemen. Wat het college nu voorstelt is voor ons één van de cruciale elementen om daar wel toe te komen, maar de verdere procesgang. Wat ik in de eerste termijn ook wel heb aangegeven, dan heeft de VVD rechtvaardigheid in alle richtingen hoog in het vaandel staan, ook naar eigenaren van grond toe. Als zij een aanvraag indienen bij de gemeente, dan moeten wij die in behandeling nemen. Dat is geen keuze. Als u daar van af wil wijken, dan bent u op dit moment ook niet in de juiste fase in het proces, want dan zal het college toch eerst verder moeten gaan, voordat we als raad kunnen zeggen: wij willen dit niet. De voorzitter: Willen alle leden van de commissie zich beperken tot dat deel wat vanavond voor ligt. Want het gaat nu al veel verder dan de bedoeling is. We zitten nu in het begin van het proces, die werkgroep verkeer.

De heer Van Harn, CDA: Dank aan de wethouder voor haar toelichting, het antwoord op mijn vraag m.b.t. wel of geen schijnvertoning t.a.v. de werkgroep verkeer. Dan was ik nog een antwoord schuldig. Wij als CDA fractie gaan akkoord met het instellen van deze werkgroep. Hier zou ik het bij willen laten. Dank u wel.

De heer Alsemgeest, WIJ: Dank aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen. In eerste instantie dacht ik geen antwoord gekregen te hebben op mijn tweede vraag over de notulen, maar toen waren er twee fracties, die daar op terug kwamen en zeiden: waarom willen we dit nu weer hebben? Het is geen bemoeienis daarin, want ik heb gezegd: de manier waarop we het participatieplan gaan doen, daar hebben we vertrouwen in. Maar het was meer ter informatie. Maar als de wethouder het niet wil, dan krijgen we die niet, dat is dan jammer. Maar wij gaan in ieder geval wel akkoord met het participatieplan. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Heldere beantwoording van de wethouder. Wij hebben er weinig aan toe te voegen. Nog wel een reactie op een paar opmerkingen die gemaakt werden. De opmerking van D66 om het helemaal integraal af te wegen bij de woonvisie snappen wij. Het lastige is alleen, dat dat ook een tijdsaspect met zich mee brengt en daar zitten we in de spagaat. Wellicht kan de wethouder toelichten hoe dat in het tijdsaspect past. Dan even over GL en de stelling in het kieskompas. Ja, daar hebben wij

inderdaad gezegd, dat wij in weilanden liever geen huizen gebouwd zien worden. Dat klopt helemaal. In ons verkiezingsprogramma geven wij echter ook aan, dat wij op zoek zijn naar starterswoningen, woningen voor senioren, dat staat overigens ook in het verkiezingsprogramma van GL. In sommige tijden zullen je daar een afweging tussen moeten maken. Dat is inderdaad geen makkelijke afweging, dat mag u best weten. Dat is binnen onze fractie zeker een discussie. Daarom willen we ook alle punten inzichtelijk hebben waaronder de ontsluiting. We hopen op basis daarvan met alles wat er in ons verkiezingsprogramma staat, wat inwoners zeggen, wat er allemaal bekend is een afweging te kunnen maken. Dat was het, dank u wel.

De heer Muis, D66: De wethouder heeft al aangegeven het voorstel van L3B over te willen nemen om een onafhankelijk verkeersdeskundige aan te trekken. Dat lijkt ons een heel goed idee. GL, het kieskompas. Ja, D66 als een van de weinige of misschien de enige sloot niet uit om in weilanden te bouwen. Dat is natuurlijk wel apart, zeker gezien de discussie. Maar op zich ook wel weer logisch, want we zien allemaal dat er een grote woningbehoefte is. Alleen, nogmaals, het gaat erom dat je wel moet verkennen of het wel voldoet, de locaties, die weilanden, aan de voorwaarden die je met zijn allen stelt. Daar kom ik zo nog even op terug. Bijvoorbeeld dus de voorzieningen. We hebben gekeken. Binnen een straal van 1,9km is daar geen slager, geen bakker, geen groenteboer en het OV is ook niet optimaal. Dat geef ik vast maar even mee. Dank voor de wethouder voor de bevestiging, dat de strook Schinkel inderdaad niet eerder in de presentatie van Blauwhoed werd vermeld en dus onderdeel uitmaakte van het plan. Dat is dus later pas bij de presentatie in beeld gekomen. Er wordt ook heel erg de nadruk gelegd op: we moeten tempo maken. Dat geloof ik, maar het is beter om goed en met draagvlak overeenstemming te krijgen over het proces, dat je met elkaar loopt, dan dat je bewoners met het mes op de keel dwingt om te participeren. Dat lijkt me geen goed vertrekpunt. Bovendien, er is nog iets goed te maken vanwege die valse start met de eerste presentatie van Blauwhoed, waarbij mensen al in konden tekenen op het project. Dan is het een beetje, hoe zal ik het zeggen, als je het dan hebt over een extra tussenstap, dan zie ik dat niet als een extra tussenstap, maar dan zie ik dat als een stap terug om te proberen te repareren wat er niet goed gegaan is. Die nuances zou ik graag willen aanbrengen. De heer Markus: U eindigde met de woorden: die nuances zou ik graag aan willen brengen. Ja, ik wil ook graag een nuance aanbrengen, want u koppelt het feit dat ik aangaf dat een integrale afweging van de woonvisie wellicht veel tijd kost, aan een onzorgvuldig doorlopen participatie. Die koppeling wil ik niet aangeven, dat moeten we zeker zorgvuldig doorlopen. Ons tijdsaspect zit met name in de woonvisie en de discussie hieromtrent. De heer Muis: Ik verwees met tempo maken naar uitspraken van de wethouder. Op de integrale afweging kom ik nog. Ik ben bijna klaar. Ik zou ook nog van de wethouder willen weten: is zij geweest op de Smaragd? Ik zie echt niet, met de allerbeste bedoelingen, hoe je daar 150 woningen door een winkelwijk kunt leiden. Als je uit de deur stapt, sta je op de weg. Je kunt daar werkelijk alleen maar ontsluiting realiseren als je daar woningen af wilt breken. We kunnen dat natuurlijk allemaal weer gaan verkennen in nog weer een studie, maar volgens mij is dat al gebeurd. Het zou helpen als het college terugkijkt naar eerdere afwegingen en wat er wel of geen opties zijn i.p.v. te doen alsof er een heel pallet aan mogelijkheden is. Daar hoor ik graag de wethouder over, of zij daar geweest is en hoe zij dat ziet. Zeker, wij zijn het bevoegd gezag en wij willen een integrale afweging kunnen maken, ik heb de VVD gehoord, L3B en CU, die dat ook willen en die eigenlijk zeggen: wij willen dat doen nadat de werkgroep heeft gerapporteerd over de verkeersontsluiting. Dat vind ik prima, maar tegelijkertijd hebben deze partijen, en wij ook, gezegd: wij willen het breder af kunnen wegen. Ik wil graag horen hoe de wethouder ons daarin kan helpen, faciliteren, zodat we niet alleen op dat moment gaan kijken naar de ontsluiting, maar naar alle aspecten die daar verder van belang zijn, die ook door andere partijen zijn genoemd. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Ik begrijp, dat we een grondig proces moeten doen en dat we het een eerlijke kans moeten geven en ga zo maar door. Ondanks dat, zie ik ook, als wij ons aan onze eigen uitspraken houden, dat er gewoon geen politieke meerderheid voor is. Ik blijf erbij: als een projectontwikkelaar in het centrum van Bleiswijk een torenflat zou willen bouwen, gingen we ook niet kijken of het wel of niet kon met het verkeer. Ik vind het prima, ik vind het heel fijn als bewoners betrokken worden bij de verkeersafwikkeling, maar ik ga er van uit, dat het geen verschil gaat maken in de eindconclusie, namelijk dat we niet gaan bouwen in weilanden. We hebben daar gebieden voor aangewezen en dit is er geen gebied van. We hebben te weinig ambtenaren, dus steek er alsjeblieft niet teveel tijd in. Dat was het zo'n beetje.

De heer Xhemaili, PvdA: Ik wil de wethouder bedanken voor de scherpe beantwoording van mijn vraag en de rest van de vragen. Ik heb wel nog een voorstel, een suggestie aan de wethouder, om in het kader van de notulen, die werd gevraagd door andere collega raadsleden: is het niet een idee om een college-actualiteit te maken zo nu en dan om ons wel in te lichten als er nieuws vanuit de werkgroep komt? Wat de PvdA betreft is de werkgroep van harte welkom die te installeren en vanuit daar te vertrekken om een goed participatietraject in te richten en om alle burgers daarin mee te nemen en het vertrouwen van de burgers terug te winnen. Dank u wel. De heer Blonk: Begrijp ik nou goed, dat u met andere bewoordingen

zegt: we willen tussentijds gerapporteerd worden door de werkgroep? De heer Xhemaili: Niet door de werkgroep, maar dat de wethouder ons mee kan nemen m.b.t. wat er gespeeld heeft. Hoeft niet perse in een uitgebreid verslag, maar kort. De heer Blonk: Ik ben het helemaal met u oneens. We moeten gewoon de werkgroep verkeer zijn werk laten doen. Als zij klaar zijn, krijgen wij een uitgebreid beargumenteerd verslag. Daar kan de raad mee verder gaan. Niet tussendoor allerlei dingen gaan doen. Dan gaat de raad weer interveniëren, dat moet je niet willen. Dank u wel.

De voorzitter: Er waren nog wat vragen gesteld. Of de wethouder is wezen kijken bij de Smaragd, de integrale afweging, niet alleen het verkeer. En hoe gaat zij ons faciliteren? Ik zie in de tussentijd een vraag binnen komen. Heeft dat betrekking op de inbreng van de heer Xhemaili?

De heer Alsemgeest: Ja, en eigenlijk ook op de interruptie van de heer Blonk. Hij was daar heel erg stellig in: we willen ons nergens mee bemoeien. Maar enige informatie tijdens het proces zou wel fijn zijn. Dat hoeft geen bemoeienis met zich mee te brengen, maar gewoon informatie.

De voorzitter: Ik ga naar de wethouder. De heer Markus had het over het tijdsfad, niet al te veel druk zetten op dit proces, maar ook in relatie tot de woonvisie, een aantal items.

Wethouder Arends: Van de commissieleden hoor ik veel draagvlak voor het voorgestelde proces, zoals we dat nu gaan inrichten. Daar ben ik heel blij om, want het gaat inderdaad om een zorgvuldig proces. Dat is belangrijker dan snelheid. De heer Muis gaf dat ook aan. Dat is wat we met elkaar aan het doen zijn. Uiteraard houden we er ook rekening mee, dat het voor omwonenden belangrijk is, dat er duidelijkheid komt. Volgens mij gaan we samen met de werkgroep er goede stappen in zetten, dat er een zorgvuldig proces komt, maar ook met de snelheid die daarbij passend is, maar geen afbreuk aan de zorgvuldigheid. Dan over het tussentijds informeren of de notulen verstrekken. Ik heb in de eerste termijn gezegd, dat zal ik nu herhalen: het is belangrijk dat u integraal alle informatie tot u krijgt om daar een weloverwogen afweging te kunnen maken. Dat komt nadat de werkgroep aan de slag is geweest. Dus vooral komt dat na de werkgroep integraal naar u toe. De heer Muis vroeg dat ook: komt er dan een brede afweging? Eén van de onderdelen is de verkeersontsluiting, maar er zijn natuurlijk allerlei afwegingen. U noemde er zelf ook al een paar. Het gaat ook over het type woningen, andere dingen. Dat komt breed naar u toe, om ook daadwerkelijk een principebesluit te kunnen nemen. U vroeg: bent u in de Smaragd geweest? Ja, daar ben ik inderdaad geweest. Ik ben natuurlijk geen deskundige. Volgens mij stellen we juist voor om een werkgroep in te stellen. Daarbij heeft u aangegeven: doe dan ook vooral een onafhankelijke verkeersdeskundige bij. En laat vooral hun het werk doen en zij komen tot de conclusie wat de beste ontsluiting is. Dat gaan we met elkaar ervaren. Dat komt naar mij en dat komt naar u. De heer Markus vroeg zich nog af: de woonvisie, wanneer is die er dan, loopt dat dan gelijk? Als eerste: wij hoeven niet te wachten op de woonvisie. Op zich in het beleid, in de structuurvisie, kunnen wij dit proces met elkaar doen. De woonvisie komt eind dit jaar naar u toe en dit proces verwacht ik komt ook in het vierde kwartaal naar u toe. Het is aan uzelf om die afweging aan elkaar te verbinden, maar vooralsnog met alles wat er nu ligt en u heeft er een beeldvormende avond over gehad vanuit de voorgeschiedenis, de stappen die eerder door vorige raden zijn gedaan, geeft legitimatie om de vraag te gaan beantwoorden. Dus dat ruimtelijke proces kunnen wij gewoon starten. Of: daar zijn we nu mee gestart. Ik denk dat ik alle vragen heb beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Volgens mij is dat zo, als ik het vluchtig gezien heb. Ik wil het hierbij laten. De conclusie kan getrokken worden, dat er voort gegaan kan worden met de werkgroep. Ik denk, dat ik namens de commissie wel kan stellen: we zien de resultaten van dit proces met belangstelling tegemoet in welke vorm dan ook. Dank u. Ik ga over naar de zienswijze ontwerp luchtvaartnota, agendapunt 6b.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.b Zienswijze op Ontwerp-Luchtvaartnota

De voorzitter: De ontwerp-luchtvaartnota is ter inzage gelegd. Daarin wordt het beleid voor de luchtvaart in Nederland weer te geven. Gevraagd wordt de zienswijze bij deze vast te stellen.

De heer Alsemgeest, WIJ: Wat betreft de zienswijze op de ontwerp-luchtvaartnota kan ik betrekkelijk kort zijn, maar toch wel een kanttekening. Wij zijn van mening, dat er goed omschreven staat in de zienswijze wat wij wel en niet willen als het gaat om het gebruik van de geluidsruimte of wat we strakker geborgd willen zien, dan dat het nu is, als het gaat om de geluidscontouren. Zeker met de nieuwbouw hier op Wilderszijde in het vooruitzicht. Wilderszijde komt namelijk nog dicht bij de airport te liggen en zal dus zeker overlast ondervinden. Ook het benoemen van de nachtvluchten, die op Schiphol moeten afnemen en waarschijnlijk Rotterdam-The Hague Airport als uitwijk zullen nemen, staan als verontrustend benoemd. Wat ons betreft een goede zienswijze, maar het zou wel wat strakker

mogen, wat betreft de voornacht bijvoorbeeld. Als je de nachtvluchtmogelijkheden kleiner maakt, zullen er in de voornacht naar alle waarschijnlijkheid snel achter elkaar nog een aantal vluchten binnen komen, met de bekende overlast, die daarmee gepaard gaat. Ook het aantal vliegbewegingen zouden wij naast de borging van de geluidsruimte graag geborgd zien. Dan spreek ik over vliegbewegingen en niet over het aantal landingen, want daar is nogal wat verschil tussen. Dus zijn wij er eigenlijk ook wel een beetje voor dat het punt, dat stond bij specialisaties, dat er bij ons geen lesvliegtuigen tien keer een doorstart maken en dan landen en als één vliegbeweging geteld worden. Ik hoor graag van de wethouder hoe hij erover denkt. Dank u wel.

De heer Hofman, CU: Allereerst een compliment naar de ambtenaren voor het opstellen en voorbereiden van deze zienswijze. Knap om te zien, dat jullie de ambtelijke taal voor ons hebben weten te duiden in een: en wat betekent dat nu voor ons? Dank daarvoor. De vier centrale hoofdthema's in de nota, veiligheid, verbinding, leefomgeving en duurzaamheid, die zouden we zo in ons verkiezingsprogramma kunnen zetten. Er zijn echter wel twee zaken, die door de fractie van de CU met rood zijn onderstreept: de geluidsruimte voor commerciële vluchten en de mogelijke uitbreiding van de nachtvluchten. Wat de fractie van de CU in Lansingerland betreft is het heel helder voor wat betreft Rotterdam The Hague Airport: geen uitbreiding en geen nachtvluchten. We zouden deze punten graag meer op de voorgrond zien in de zienswijze. Wat ons betreft brengen we onze belangrijkste punten ook als eerste in de zienswijze naar voren. Bij punt 1 zouden we graag zien, dat we het ontbreken van draagvlak prominent naar voren laten komen. Het is nota bene een minister geweest, die als voorwaarde voor (...) als draagvlak ontbreekt. Dan punt 5 sub 6. Dit gaat over de nachtvluchten. Dat is wat ons betreft teveel verstoep in de zienswijze. Graag zouden we hier een apart punt in de zienswijze van maken en dan bij voorkeur punt 2. Deze luchtvaartnota komt in een tijd, waarin de luchtvaartsector het moeilijk heeft en het onzeker is in hoeverre Corona doorwerkt in deze sector. Deze disclaimer wordt ook gemaakt in de inleiding van de concept luchtvaartnota. Het is precair om in een dergelijk tijdsgewricht een dergelijke toekomstgerichte nota te moeten vast stellen als landelijke overheid. Vragen in de zienswijze naar de invloed van corona op de luchtvaartnota klinkt als vragen naar de bekende weg, want we weten het namelijk allemaal niet. Maar corona in het geheel niet noemen in onze zienswijze als factor, die de nota gaat beïnvloeden, lijkt ons ook niet helemaal correct. Graag een reactie van de wethouder op deze punten.

De heer Muis, D66: Voorgaande spreker heeft het ook al gezegd. Inderdaad, geen uitbreiding, geen nachtvluchten. In de regio is geen draagvlak voor de groei van Rotterdam The Hague Airport. Goed, dat dit direct bij het eerste punt wordt genoemd en ook bij punt 4 wordt herhaald, omdat het er alle schijn van heeft, dat ondanks de veranderende samenleving de denklijn van het rijk nog steeds groei lijkt te zijn. Ook de inzet op innovatie en verduurzaming geven absoluut geen vrijbrief voor snelle groei. Dit moet zich eerst bewijzen voordat je van winst kunt spreken. En daarnaast, mocht er al sprake zijn van winst in de toekomst, dan zou deze winst toch ten goede moeten komen aan de omgeving en niet perse aan de sector. Of anders een deel daarvan. Dan, de rijksoverheid verwacht van burgerluchthavens dat zij in de voorbereiding van een nieuw luchthavenbesluit met belanghebbenden in hun regio de gewenste ontwikkeling verkennen. Afgelopen weekend hebben we een dergelijke uitnodiging van de luchthaven gezien, gericht aan de BTV, de bewoners tegen vliegtuigoverlast. Het doel van de luchthaven is op zoek te gaan naar draagvlak in de regio. Wij zien dus graag in de zienswijze opgenomen, dat rond Rotterdam The Hague Airport reeds een verkenning heeft plaats gevonden, het rapport Schrijnen. De conclusie daarvan was ook al duidelijk: er is geen draagvlak. Het draagvlak is de afgelopen jaren alleen maar minder geworden. Het aantal overlast meldingen, ook in Lansingerland, is explosief gestegen. Wat andere sprekers ook hebben aangehaald: de nachtvluchten. Dat baart ons ook zeker zorgen. Het kan niet zo zijn, dat de Rotterdamse regio het afvoerputje wordt voor Schiphol. Dat is wat ons betreft in die zienswijze nog veel te vriendelijk geformuleerd. Dus niet: wij verzoeken aan te geven hoe u concreet om wilt gaan met nachtvluchten op Schiphol in relatie tot Rotterdam The Hague Airport. Maar liever: we zijn het niet eens met het uitgangspunt dat voor de groei van Schiphol nachtvluchten naar de Rotterdamse regio worden verplaatst. Een sluiting zou moeten betekenen, 's nachts, dat je daar ook het aantal vluchten op aanpast en niet simpelweg elders in de nacht ergens anders laat landen. Wat ook al is aangehaakt, participatie, het feit dat Lansingerland diep betrokken is bij de participatie van het rijk, ook daar is de reactie best mild. Daar wordt gesteld: wij vinden het van groot belang betrokken te worden. Maar het is niet voor het eerst dat we dit noemen. Liever zouden we in de zienswijze zien, dat het ons zeer verbaast dat er gesproken wordt over aandacht voor de regio en het verbeteren van samenwerking en participatie, maar dat we feitelijk nu alleen een zienswijze in kunnen dienen als gemeente. Mooie visie op participatie, trouwens. Dus wanneer het rijk dit echt meent, verwachten we op een andere, intensievere manier betrokken te worden. Tot slot nog een vraag aan de wethouder. We lezen dat de zienswijze is opgesteld in overleg met de gemeente Schiedam. Dat is op zich prima, om samen op te trekken, alleen, waarom dan ook niet met onze grote buurgemeente Rotterdam? Wat is daar de afweging in geweest? Is het dat Rotterdam misschien nu verder wil gaan dan dat wij willen gaan? Omdat ze daar ook de discussie

hebben over krimp of over sluiting? Is dat wat er mee te maken heeft? Of is het iets anders, wat wij hebben gemist? We horen het graag van de wethouder. Dank u wel.

De heer Duk, GL: De volgende tekst had eigenlijk uitgesproken moeten worden door mevrouw Citterbartova, ons voormalig raadslid dat al 10 jaar strijd tegen de overlast van het vliegveld. Al is het haar tekst, ik sta er uiteraard volledig achter. De luchtvaartnota is een document, dat in grote mate de toekomst van de luchtvaart in Nederland zal bepalen en is daarom van buitengewoon groot belang voor ons als gemeente, die onder de aanvliegroutes van Rotterdam The Hague Airport ligt en die zich sterk maakt voor de gezonde leefomgeving van haar inwoners. Het is goed om in concept zienswijze van het college te lezen, dat het kritische kanttekeningen zet bij een aantal uitgangspunten. Ik kom straks op deze kritiek terug. De zienswijze van GL Lansingerland gaat verder dan het voorliggend document. Toen GL 10 jaar geleden voor het eerst mee deed aan de gemeenteraadsverkiezingen en een zetel in de raad won, was het verplaatsen van toen nog Zestienhove een vast punt in ons verkiezingsprogramma. We vonden toen al dat een al maar uitdijend vliegveld, die mensen uit hun slaap houdt en voor verslechtering van de luchtkwaliteit zorgt, geen plek kon hebben in onze dichtbevolkte, bebouwde omgeving. Die mening zijn we nog steeds toegedaan. We willen bij deze pleiten voor krimp van Rotterdam The Hague Airport, degelijk onderzoek naar alternatief gebruik van die locatie en uiteindelijk sluiting van Rotterdam The Hague Airport. Dat doen we vanuit de overtuiging, dat de gezondheid van de burgers en een goed klimaat voorrang moeten krijgen op de economische belangen van de luchtvaartlobby. Ons grootste bezwaar tegen de concept luchtvaartnota is dat het, ondanks alle mooie woorden over hoe groei verdiend moet worden, gebaseerd blijft op een groeiscenario. Dat vinden we onacceptabel. We vinden dat vanwege de corona-effecten nu het juiste moment is om de oogkleppen af te doen en met een nieuwe nota te komen. Een nota, waarin de luchtvaart niet voorgetrokken wordt ten opzichte van andere vervoersmiddelen en dus ten koste van gezondheid van burgers en schade aan leefomgeving. Het college gaat in haar zienswijze niet zo ver, maar zet wel terecht een aantal kritische kanttekeningen. Van sommige opmerkingen worden mevrouw Citterbartova en ik oprecht blij. Vooral van het niet mis te verstane verzoek tot uitstel van groei van de luchtvaart tot het moment wanneer er duidelijk is dat innovatie van luchtvaart echt meetbare effecten heeft. Hier ben ik het met het college grondig eens. Zolang er geen duidelijkheid is over het gebruik van niet-fossiele grondstoffen en zaken als elektrisch vliegen moeten deze beschouwd worden als toekomstmuziek, waarop nog geen groei gebaseerd kan zijn. De hinder voor omwonenden moet verminderen en de schadelijke effecten van stijgende en landende vliegtuigen beperkt. Dat doe je niet met green washing, maar vooral met minder vliegen. We vragen u daarom om voet bij stuk te houden en geen groei toe te laten. Alternatieven voor vliegen zijn er vanuit Rotterdam genoeg. Naar meer dan de helft van de vliegbestemmingen kan men nu al eenvoudig met de trein. Geef de minister mee, dat voor de bereikbaarheid van onze regio luchtvaart niet noodzakelijk is. Goede OV-verbindingen over het land en water, waarbij snel milieuwinst kan worden geboekt door duurzaamheidsmaatregelen, die nu al inzetbaar zijn en effect hebben, zijn in onze ogen belangrijker voor netwerkverbindingen en bereikbaarheid dan vliegverkeer. In deze commissie is vaak genoeg gesproken over het belang van woningbouw voor onze gemeente. Terecht geeft het college aan, dat een groot deel van onze bouwplannen, voornamelijk die op Wilderzijde, problemen gaat ondervinden als het groeien van het vliegverkeer van en naar Rotterdam The Hague Airport door gaat. We vinden dat dit nog scherper uitgedrukt kan worden. We zouden moeten stellen, dat wonen in een gezonde omgeving voor moet gaan. Liever meer huizen en minder vliegen. Het concept luchtvaartnota is voorbereid voordat de corona pandemie uitbrak. De gebeurtenissen van de afgelopen maanden zijn ingrijpend geweest en de effecten daarvan zijn logischerwijs in de nota nog niet mee genomen. Het is een gemiste kans als we van een visie uitgaan, die haar actualiteit heeft verloren. Waarom sturen we de minister niet terug naar de tekentafel. Laat haar zich rekenschap geven van de veranderde werkelijkheid van het post coronatijdperk en laat haar met een visie komen, die de belangen van burgers, hun gezondheid en hun leefomgeving beter behartigt. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Wat de PvdA nadrukkelijk mist in de concept reactie op de luchtvaartnota is een beschouwing van onze zijde over de keuzes die de minister I&W maakt. Of liever gezegd: over de keuzes die de minister niet maakt. Er staat in die nota: slim en duurzaam is het uitgangspunt met veiligheid op 1. Dat meldt de minister. Er is een nieuwe balans nodig tussen de kwaliteit van de leefomgeving en de kwaliteit van het netwerk van internationale verbindingen, van ongeclausuleerde groei kan niet langer sprake zijn. Wat de PvdA fractie betreft was deze keuze veel scherper geweest. Onze visie op de luchtvaart is: de toekomst van de luchtvaart zal duurzaam zijn of niet zijn. De minister stelt zich veel te vrijblijvend op als het gaat om het ontwikkelen en stimuleren van duurzame luchtvaart. Het ligt voor de hand dat de regering, gezien de betekenis van de luchtvaart voor ons land en de enorme overlast, die nu wordt ervaren, voorstelt te gaan investeren in verduurzaming. Nederland is met onder meer de TU Delft en het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum een zeer belangrijk kennisland als het gaat om duurzame luchtvaarttechnologie. Rotterdam The Hague Airport is inmiddels een landelijke proeftuin en kenniscentrum voor de duurzame ontwikkeling van luchtvaart en luchthavens. In onze ogen dus niet

het afvoerputje van Schiphol. Bedrijfsleven, kennisinstituten, onderwijs, overheden werken hier sinds 1 jaar intensief en enthousiast samen. Wat de overheden betreft, zijn de gemeenten Rotterdam en Den Haag, de provincie Zuid-Holland en het ministerie van I&W zelf belangrijke partners. Het is nu of nooit. De keuze voor de toekomst van de luchtvaart zal duurzaam zijn of niet zijn, brengt met zich mee dat de komende jaren een rem moet worden gezet op de verdere groei van de luchtvaart. Dat is dus de mening van de PvdA, maar de nadruk moet liggen op de innovatie van de luchtvaartindustrie voor duurzaam vliegen. De doelstelling van de minister, dat er in 2070 volledig CO2 neutraal moet worden gevlogen, vinden wij veel te ver weg liggen. Wat ons betreft, wordt dat 2040, dus 30 jaar eerder. Dit geldt ook voor de geluidsoverlast en de uitstoot van gevaarlijke stoffen inclusief ultra-fijnstof. De luchthaven zelf, het bedrijf, de gebouwen daar, zal in 2030 al klimaatneutraal zijn. Wij hebben een aantal voorstellen en we willen graag dat die in de zienswijze, in de reactie, worden verwerkt. Wij willen voorstellen om het uitgangspunt, de toekomst van de luchtvaart zal duurzaam zijn of niet zijn, dat dat in de luchtvaartnota reactie wordt opgenomen. En dat het ook sneller moet worden bereikt dan 2070, bijvoorbeeld 2040. Dat zouden wij er gewoon bij zetten. Ons tweede punt gaat over het betrekken van de Lansingerlandse omgeving en dan met name het bedrijfsleven bij de gewenste ontwikkeling van Rotterdam The Hague Airport. De minister heeft inderdaad gezegd, en de andere partijen hadden het er ook al over, dat er een regionale verkenning moet komen met belanghebbende partijen in de regio over de gewenste ontwikkeling van de luchthaven. Volgens de minister moet RTHA zich richten op vluchten en activiteiten die belangrijk zijn voor de regionale economie en die inspelen op specifieke behoeften van de reizigers in de regio. Dat zijn er nu al 2 miljoen per jaar, die reizigers. Dat is goed voor 17.700 vluchten. Maar wij constateren, dat er misschien wel een rapport ligt, het Schrijnen rapport is al genoemd, maar er is nog te weinig contact tussen het bedrijfsleven in Lansingerland en de luchthaven over de economische meerwaarde van een vliegveld in de buurt. Aan het verbinden van onze duurzame, innovatieve tuinbouw aan de duurzame luchthaven om de hoek, daar liggen kansen. Wij willen ook, dat die gegrepen worden en ook daarover kunnen we in de zienswijze iets zeggen. Dat is een proactieve houding, die we daarmee aannemen. Ons derde punt, en dan ben ik bijna bij het einde, gaat over co-creatie. De directie van Rotterdam The Hague Airport stelt zelf voor op 19 mei in hun reactie op de luchtvaartnota, om bij het nieuwe luchthavenbesluit co-creatie voor te stellen tussen bureaus, politiek en andere belanghebbenden. De PvdA-fractie vindt dit een belangrijke uitspraak. Het is een belangrijke doorbraak in de traditionele en soms stroeve verhoudingen, want co-creatie gaat over veel meer dan inspraak en adviseren. Onze fractie stelt voor om ook deze uitspraak over co-creatie over te nemen in de reactie op de luchtvaartnota. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Allereerst complimenten voor het college en het ambtelijk apparaat voor het opstellen van de zienswijze. Ik vind dat dat heel evenwichtig is gedaan. Het sluit geheel aan bij hoe het CDA kijkt naar de luchthaven en de ontwikkeling van vliegverkeer. Het sluit ook aan bij hoe erover is gesproken in het coalitieakkoord. Naar mijn stellige overtuiging sluit het ook heel goed aan bij het gevoel van de gemeenteraad, wat door vorige sprekers nog een keer is aangezet met allerlei inleidende bespiegelingen op de reactie en ook met een aantal concrete voorstellen. Wat ons betreft geeft deze reactie voldoende scherp aan hoe we erin zitten, waar we paal en perk willen stellen. Ik heb eigenlijk geen behoefte om hier nog dingen aan toe te voegen. Daar wilde ik het eigenlijk even bij laten in de eerste termijn. Dank u wel.

De heer Van As, VVD: Wie heeft er nog nooit gevlogen en is dat ook niet van plan te doen? Heel veel mensen maken graag gebruik van de mogelijkheden die er zijn. Ik doe dat zelf ook graag. Natuurlijk zijn de omstandigheden van reizen veranderd op dit moment. Het is glazenbol kijken of en wanneer we weer gaan reizen, zoals voorheen. We moeten dus ook kijken naar wat de luchtvaart ons brengt en heeft gebracht. Immers, een groot deel van de mensen uit onze omgeving hier maakt ook gebruik van deze luchthaven. Natuurlijk zien wij ook de nadelen en de hinder, maar wij focussen niet alleen daar op, we zoeken balans. Als ik de luchtvaartnota lees, dan roept het bij mij hele mooie beelden op van elektrische vliegtuigen, die in glijvlucht van grote hoogte naar beneden komen, zonder dat je ze hoort en dat we daar naar toe zouden gaan, maar hoe concreet is nu die ambitie? Her en der staan verwijzingen naar vermindering en geluidsniveaus, maar er is niet één duidelijke ambitie op alle vlakken en dat vinden wij toch wel een gemiste kans. Je ziet, dat de operationalisering van de beelden nog niet uitgewerkt is, maar nu komt het luchthavenbesluit er natuurlijk wel aan voor de luchthaven hier bij ons om de hoek en daarin komen de concrete afspraken voor onze regio. Het is al door andere partijen kort aangehaald, maar daar moeten wij ons als raad echt goed op gaan richten in die co-creatie met alle belanghebbenden. Volgens mij is dat heel erg belangrijk, want daar gaan we die afspraken maken, waar ik zo nog verder op terug kom. Die concrete ambities, die maken vooral de urgentie duidelijk voor alle betrokken partijen. Je kunt gras natuurlijk niet harder laten groeien als je eraan trekt, maar het mag wel duidelijk zijn, dat er urgentie is. Vanuit de coronacrisis is een mooi dashboard geboren op basis waarvan we kunnen volgen hoe de situatie er voor staat. In één van de afspraken van vanavond, één van de zienswijzen, komt het ook naar voren. Zou het nu niet heel mooi zijn als er een dashboard komt,

waarmee we die ambities kunnen volgen, althans de voortgang op die ambities? Dat helpt misschien ook het draagvlak te krijgen en houden van mensen, want dat is gewoon heel erg belangrijk. Nogmaals, het is wel van belang, dat die ambities concreter worden. Hierbij moeten we er ook voor waken, dat we niet alles tegelijk nu willen oppakken. Beter een goede focus en constante voortgang, dan breed bekijken en geen of nauwelijks voortgang. Wij zouden graag iets over dat dashboard in de zienswijze nog opgenomen zien worden. Over de huidige coronacrisis, ik maak een vergelijk. Er wordt niet geadresseerd en dat verdient wat ons betreft nog wel een stevige plek in de zienswijze, vanwege die impact op het reizen en de luchtvaart in het bijzonder. Het is natuurlijk gek, met wat we nu weten en voor welke uitdagingen we staan, dat dit geen plekje heeft. Dat mensen in onze gemeente hinder ondervinden van de luchthaven, dat mag duidelijk zijn. De inspraak, we kennen allemaal de mensen uit onze omgeving, ik ben geboren en getogen in onze gemeente, ik heb zelf ook onder de route gewoond, ja, hier moet dus rekening mee worden gehouden. Die hinder moet ook zo veel als mogelijk worden beperkt. Voor de VVD betekent dat: afspraak is afspraak. Dus geen onnodige vluchten en buiten afgesproken tijden. Daar moeten we ook echt op toezien en daar moet ook op gehandhaafd worden. Daarnaast hebben we in de regio ook te maken met de komst van de HSL, de aanleg van de A16 Rotterdam. Dat is in volle gang. We kunnen de geluidsruijme dus niet meer alleen bezien op het gebied van de luchthaven, we moeten dat in het grotere plaatje bekijken. Dit is wat mij betreft ook een hardop uitgesproken reminder. Als we verder aan de slag gaan met het luchthavenbesluit, dan moeten dit dus in breder kader bekijken. Maar goed, de luchthaven is er en brengt onze regio ook werkgelegenheid en bereikbaarheid. Daar moeten we zeker ook oog voor hebben. Voor ons is dus het kernwoord: balans. Balans tussen het economische belang, werkgelegenheid, gemak voor mensen, bereikbaarheid, maar aan de andere kant hinder, geluid en luchtvervuiling. We zien zeker de voordelen, maar sluiten niet onze ogen voor de nadelen. Kijkend naar de zienswijze, dan heb ik wel wat elementen genoemd. Ten eerste dat dashboard, daar zouden wij graag iets over terug gaan zien. Maar ook het effect van de coronacrisis moet zeker worden geadresseerd. Verder vinden wij op onderdelen de reactie wel kritisch. Kritisch is goed en mag ook wel, maar we zouden iets meer balans willen zien. Concreet gaat het om punt 7, innovatie en verduurzaming. Daar wordt gesproken over blokkeren van groei, maar daar zijn wij tegen. Door overheidsingrijpen blokkeren van groei. Hier komt weer die balans kijken tussen economisch belang en hinder. Wij zien graag dat dit iets minder sterk verwoord wordt. En op punt 9, de alternatieve, andere vervoersmiddelen. Er zijn alternatieven, de trein naar Londen, de trein naar Parijs, de trein naar Berlijn is in ontwikkeling, naar Düsseldorf en Aken wordt over nagedacht, maar het is niet aan de overheid om het aantal slots zondermeer te verminderen. Ga nou vooral voor stimulering van alternatieven, waaronder aanleg van rails, zodat de vraag hiermee ook verandert. Ga niet voor het verbieden van de vraag. Tenslotte, het is ook heel mooi om terug te zien in de zienswijze, dat het belang van de CRO's onderschreven wordt. Ze vervullen een hele nuttige functie en dat wordt hiermee ook bevestigd. Wij zien uit naar het maken van goede, regionale afspraken vanuit de bestuurlijke regiegroep samen met CRO naar een nieuw luchthavenbesluit toe. Dank u wel.

De heer **Blonk**, L3B: Een hele belangrijke zienswijze, met name in relatie tot Rotterdam The Hague Airport. College, wethouder Fortuyn, bedankt voor deze goede voorzet van deze zienswijze van de raad. Ik heb natuurlijk mijn spreekbeurt voorbereid; ik ga een aantal wijzigingsvoorstellen doen en ik kondig dat aan als een amendement, maar ik heb van mijn collegae al heel wat wijzigingsvoorstellen langs horen komen. De vraag is: hoe gaan we dat nou doen? Volgende week donderdag moet het wel in de raad vast gesteld worden. Misschien moeten we nog bij elkaar komen met de woordvoerders, volgende week dinsdagavond ofzo, maar dat wilde ik toch even van tevoren nog aangeven. Ik ga op een aantal onderdelen in. Terechte opmerking, dat de voorgestelde van eigen geluidsruijme van trauma- en politiehelikopter niet mag leiden tot meer vluchten van het groot commercieel verkeer. De geluidsruijme die vrij komt van het maatschappelijk vliegverkeer mag niet naar de commerciële luchtvaart gaan. Dat zou leiden tot groei van Rotterdam The Hague Airport en er is geen draagvlak in de regio en deze gemeente voor die groei. Goed ook, dat de zienswijze de aandacht vestigt op het lawaai in de nacht. Terecht ook, dat de zienswijze op de WHO wordt gevolgd, althans in de zienswijze, en niet die van het RIVM betreffende dag en nacht. Bovendien gaat het over een gemiddelde over 24 uur. Het probleem blijft de piekbelastingen. En dat is bij elk vliegveld zo. Een gemiddelde geluidsbelasting, ja, die horen we niet, daar hebben we eigenlijk niet zoveel aan. Het volgende punt: sturing op grenswaarde is in de praktijk voorlopig niet haalbaar, dus je moet sturen op het aantal vliegbewegingen. Beide zijn niet ideaal. Zolang je niet kunt sturen op grenswaarden, moet in het luchthavenbesluit het maximum aantal vliegbewegingen worden opgenomen. Ik overweeg hierover een amendement in te dienen op deze zienswijze. Het voordeel van vermindering van geluidsbelasting en uitstoot van schadelijke stoffen als vliegtuigen stiller en schoner worden, moet ons inziens minimaal gelijkelijk verdeeld worden tussen de luchtvaartsector en de omwonenden van het vliegveld. Dat staat ook in de zienswijze, maar niet zo sterk aangegeven, zoals ik aangaf. Ik heb het Aldersakkoord van Schiphol, dat is van 2008, eens even uit het archief gelicht. Het advies aan de ministers van verkeer en waterstaat en van VROM luidde als volgt, het was de 50/50 regel: de nationale overheid wordt aanbevolen om voor na 2020, daar zijn we al, de tijd

gaat snel, een methode te bepalen, waarbij milieuwinst voor de helft beschikbaar wordt gesteld voor extra vliegbewegingen en voor de andere helft voor beperking van milieu-impact. Ik zou graag die 50/50 regel van Alders in de zienswijze opnemen en ik overweeg daarvoor een amendement in te dienen. Waarom? Dan hebben vliegtuigmaatschappijen en vliegtuigbouwers ook een prikkel om zich in te zetten voor betere en geluidsarme vliegtuigen. Minder nachtvluchten op Schiphol, maar wat betekent die vermindering van het aantal nachtvluchten? In ieder geval meer dagvluchten op Schiphol en dagvluchten tellen minder in de geluidemmer dan nachtvluchten. Dat betekent aan zienlijk meer vliegtuigen op Schiphol dan voor vermindering van de nachtvluchten. Dus per saldo een groei van de luchthaven Schiphol, maar Schiphol kan die groei dus niet aan. Dus uitwijken naar o.a. Rotterdam, dat daarmee dus moet gaan groeien. Schiphol-uitwijkers, die 's nachts moeten worden opgevangen op Rotterdam, maar ook de verplaatsing van Schiphol nachtvluchten naar de dag van Rotterdam. Kortom: uitbreiding van Rotterdam The Hague Airport. De reactie in de zienswijze moet scherper dan wat er nu staat. Een simpel nee, Rotterdam The Hague Airport geen groei, niet 's nachts en overdag en al helemaal niet in de randen van de nacht. Geen overloop van Schiphol. Ik overweeg ook hiervoor een amendement. Ik was verbaasd, dat de gemeenten rond vliegvelden, o.a. Rotterdam The Hague Airport en Lansingerland, niet betrokken zijn in de participatie van het rijk voor het luchthavenbeleid. Begin 2019 heb ik namens de VNG overleg gehad met de plaatsvervangend directeur betreffende een verzoek van de minister aan de VNG over de adviserende rol t.a.v. de luchtvaartnota en de luchtruimteverdeling. Uiteindelijk is besloten, dat de VNG die rol niet op zich neemt, omdat het onmogelijk is om namens alle gemeenten een eensluidend advies c.q. standpunt in te nemen. De VNG heeft op 2 juli 2019 in een brief aan het minister van I&W dit kenbaar gemaakt en o.a. aangegeven, nu citeer ik: wij verzoeken u om de bestaande bestuurlijke overlegstructuren met gemeenten (optimaal) te benutten en waar nodig verder uit te breiden om de gemeentelijke zienswijzen op te halen. Daar is dus helemaal niets van terecht gekomen. Graag wil ik voorstellen daarvoor een opmerking op te nemen in de zienswijze. Ik zal daar ook een amendement voor overwegen. Ons inziens kan het rijk heel goed aansturen op vermindering van slots voor vluchten tot 800km vanaf Schiphol als daarvoor echt alternatief vervoer beschikbaar is. Er zijn al veel goede mogelijkheden met Thalys, Eurostar en ICG. Tot slot. De fractie van L3B overweegt dus 4 amendementen in te dienen tijdens de raad van 16 juli. Voor college en raadsleden zullen wij ervoor zorgen, dat de amendementen er op tijd zijn, maar ik kom terug op waar ik mee begon. Er zijn zoveel wijzigingsvoorstellen en in die zin stel ik dus voor, dat de woordvoerders bijvoorbeeld dinsdag 14 juli samen met de wethouder in overleg gaan. Misschien moeten we dat fysiek in de raadszaal doen, dat kan wel met 8 of 10 mensen, met u als voorzitter erbij. Als u wil, het hoeft niet. Dan kunnen we kijken hoe we dat gaan aanpakken i.p.v. 20 amendementen in de raad. Dat was mijn spreekbeurt.

De voorzitter: Ik hoor dat e.e.a. scherper neergezet moet worden: geen nachtvluchten, geen uitbreiding, participatie is van belang, corona, hoe zit het allemaal, het economische belang, de innovatie is belangrijk, de co-creatie, het bedrijfsleven, niet 2070 maar terug naar 2040. De VVD geeft een heleboel aan, de economische balans en bereikbaarheid, de hinder en de luchtvaartbewegingen, ook een aantal items om die op te nemen in de zienswijze. Dan nog maar te zwijgen over wat de heer Blonk allemaal aangaf t.a.v. wat hij allemaal voor een amendement naar voren bracht. En even straks voor de woordvoerders: vindt u iets in de zin van wat de heer Blonk aangeeft? Kunnen we dinsdag bij elkaar komen? Dan ga ik ervan uit: dinsdagavond. Dan zou ik kunnen.

Wethouder Fortuyn: We zullen het niet ingewikkelder maken dan het is. Ik zou kunnen beginnen bij L3B en terug tellen, maar ik ga van bovenaf terug tellen, want ik denk dat heel veel dingen die gezegd zijn feitelijk keurig netjes in een amendement verwerkt zouden kunnen worden, want heel veel dingen worden daar wel mee gepakt. Maar we gaan hem even afpellen en dan gaan we in de tweede termijn zien hoe zich dat verder ontwikkelt. Ik wil wel beginnen met even wat scherp te zetten waar het hier over gaat. Het is een luchtvaartnota en die luchtvaartnota is over heel Nederland uitgestort, oftewel ook over de andere regionale vliegvelden en Schiphol. Het heeft ook wel een beetje een algemeen karakter, waar ook wij op onderdelen onze eigen zienswijze zullen samenstellen. Die zienswijze is een zienswijze van de raad, dus ik mag er alles van vinden, maar u gaat erover. Dat even scherp: u gaat over de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de tekst die wij opsturen. Wij hebben het opgewerkt en ik dan u zeer, allemaal, dat u complimenteus bent geweest voor het vele werk, dat gedaan is, want het is inderdaad nogal een boekwerk. Het is veel ambtelijke taal en je moet bij elk woord drie keer nadenken: wat staat er nu? Ik ben blij, dat het door het ambtelijk apparaat met heldere bewoordingen naar u is toegekomen. Het maakt de discussie al een stuk makkelijker. Maar, nogmaals, het is een luchtvaartnota. Het wordt scherp, en dat heeft ook de heer Van As van de VVD gezegd, het wordt pas echt spannend en scherp op het moment dat het luchthavenbesluit eraan komt, want dan worden we geconfronteerd met wat de minister besluit om met Rotterdam The Hague Airport te doen. Dat even vooraf, want het is wel even belangrijk, dat we dat met elkaar scherp hebben. De heer Alsemgeest heeft het over wat scherpste in de tekst en met name strakker op de voornacht. Daar komt de CU ook mee, die zegt: geen nachtvluchten, er is geen draagvlak, geen uitbreiding, er is geluidsruimte in twee stuks, dat gaat niet

automatisch naar het commercieel verkeer. Daar wordt ook eigenlijk door amendement 2 van L3B ook op gewezen. Die verwijst naar de Alderstafel, die verwijst naar het verkiezingsprogramma, maar die verwijst ook naar het collegeprogramma, om de 50/50 regel in te pakken. Daarmee tackel je eigenlijk al geen uitbreiding. Daar waar het gaat om nachtvluchten, daar is amendement 3 van L3B een goede aanvulling op, want die uitbreiding van de nacht en dag en geen overloop van Schiphol, als dat goed verwoord wordt, scherp gezet wordt, dan kan dat prima opgenomen worden en tackelen we die vraag uiteraard ook. D66 heeft het over: geen draagvlak en verwijst naar het rapport Schrijnen. Naar mijn idee stond het er ook in, maar als het er niet in staat, is het een goed idee om die verwijzing te maken, om het even in herinnering te roepen. En de participatie kan misschien wat scherper. Ik wil even een quote maken. De provincie heeft namelijk ook een zienswijze ingestuurd, uitgebreid ook en die heeft een conclusie en die wil ik even delen met u, want er worden twee dingen gepakt. Dat is die leefomgeving, maar ook die participatie. Ze zeggen erin, en ik denk dat die passage best wel gepakt kan worden, daar waar het gaat over het bestuurlijk overleg, waar de heer Blonk het over had in amendement 4. Wat zeggen zij? De provincie vindt ook, dat de regionale belangen voorrang moeten krijgen bij het verdelen van de schaarse gebruiksruimte en is bezorgd over de voorgenomen aparte gebruiksruimte. Dan komt het nog een keer terug, over die 50/50, over die twee verschillende geluidsruimtes voor maatschappelijke helikopters. Daarnaast is het belangrijk om de mogelijkheden voor maatschappelijke en bestuurlijke betrokkenheid, lees draagvlak, bij besluiten die consequenties hebben voor inwoners van de provincie te verbeteren. Ze geven aan: die participatie is niet goed verlopen, u heeft maar een aantal stakeholders gehoord, u heeft de omliggende gemeenten niet goed gehoord. Dat staat ook in onze zienswijze. Ik denk dat deze passage prima aanvult, ook bij hetgeen de heer Blonk aangaf over de VNG, dus ik denk zeker dat we daar een invulling voor kunnen vinden. Als ik dan kijk naar het economische voordeel. Nee, D66 vroeg: je hebt wel overleg met Schiedam en waarom niet met Rotterdam. Met Rotterdam is wel ambtelijk overleg. Met Rotterdam is niet veel verschil m.b.t. wat wij zien als Schiedam en Lansingerland, alleen het economische voordeel weegt bij Rotterdam iets zwaarder. Echter, u heeft ook gisterenavond in de commissie gehoord, dat de krimp die is voorgesteld afgewezen is, maar ze willen geen uitbreiding van het vliegveld en de bewegingen. Die uitkomst wordt bij Rotterdam nog toegevoegd, dat het geen uitbreiding van Rotterdam The Hague Airport wil hebben. Dan kan je natuurlijk praten over: ja je aanvullen? Dat mag, u gaat erover. De PvdA zegt over duurzaamheid: we vinden die ambitie in 2070 wel erg ver. Dat geloof ik ook wel, dan zijn we 50 jaar verderop, hopelijk zijn er dan nog een aantal, maar heel veel zijn er dan niet meer. Maar 2040, dat is misschien wat meer voor de hand liggend. Dat is een kwestie waar u als raad over gaat, prima om dat zo te zeggen. Die economische meerwaarde, daar komt die weer, ten aanzien van de stakeholders en co-creatie, ja, dat laat ik even aan u over om daar iets over te zeggen. Meneer Van der Stelt gaf duidelijk aan hoe zijn zienswijze is en wat hem betreft komt er een postzegel op. Ik denk, dat hij de aanscherping van de tekst een warm hart toedraagt en daarmee ook de amendementen in voorbereiding. Dan kom ik nog even bij het dashboard. Het dashboard idee past niet bij het luchthavenbesluit, dat wil ik parkeren om daar apart een discussie over te hebben of we daar wat mee kunnen. Dan de balans, economisch, blokkeren van groei komt er boven water, alternatieven. Ik denk dat het redelijk verwoord is, zoals het nu in de luchthavennota staat en dat we daar uiteraard verder over te praten komen in de verdere ontwikkeling ook richting luchthavenbesluit. Met andere woorden denk ik dat de 4 amendementen 90% van hetgeen opgemerkt is voldoende afdekt. Als daar met de woordvoerders afstemming in is dinsdagavond, dan zal ik een afspraak afzeggen, want u weet: als de raad mij roept, dan ben ik daar. Maar ik denk dat als de amendementen goed wordt afgestemd met de woordvoerders, dan we een uitstekende zienswijze tot stand brengen. Daar wilde ik het bij laten.

Tweede termijn

De voorzitter: Ik verzoek de woordvoerders in te gaan op het verzoek van de heer Blonk m.b.t. dinsdagavond en de amendementen en de items, die daar allemaal in verwoord zijn.

De heer Alsemgeest, WIJ: Dank aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen, voor zover dat mogelijk was om te beantwoorden. Er waren veel fracties, die vroegen om enige verscherping binnen de zienswijze, veranderingen of aanvullingen. Ik denk een hele goede zaak, dat wij aanstaande dinsdag nog eens deze zaak wederom even bespreken met de amendementen, die de heer Blonk voor ogen had en dat we dan de beslissing nemen om te zorgen, dat het direct naar de raad kan. Dank u wel.

De heer Hofman, CU: Ook wat onze fractie betreft een uitstekend voorstel van de heer Blonk om volgende week dinsdag even e.e.a. bij elkaar te brengen, zodat we dat als gezamenlijke commissie naar de raad kunnen brengen en niet tijdens de raad met amendementen heen en weer gaan smijten. Dat is een heel goed voorstel, wat ons betreft. Mijn fractiegenoot de heer Markus maakte mij erop attent, dat ik tijdens mijn bijdrage één keer heel even weg viel en wel op een heel belangrijk moment. Namelijk, wat wij wilden benoemen, graag benoemd willen zien in de zienswijze rondom het draagvlak is dat het een minister is geweest, wij menen dat het minister Eurlings destijds is geweest, die heeft gezegd, dat er

geen sprake kan zijn van uitbreiding op het moment dat er geen draagvlak is in de regio. Als er dan nu een nota vanuit de minister komt, die een voorganger tegenspreekt, dan lijkt het ons goed om dat even expliciet aan te dragen in onze zienswijze. Dat legt iets meer gewicht in de schaal. Laten we dat ook even mee nemen als we volgende week dinsdag bij elkaar zitten. Dat was het wat mij betreft, dank u wel.

De heer Muis, D66: Gezien het tijdstip en de agenda zal ik het kort houden. Het voorstel van de heer Blonk: we kunnen ons vinden in de amendementen, die hij voorstelt. Goed om met de woordvoerders te overleggen. Ik kan er helaas zelf niet bij zijn, maar collega commissielid Van der Stad zal erbij zijn. De wethouder hoeft niet perse erbij aanwezig te zijn, al heeft hij wel gezegd een aantal andere suggesties over te willen nemen. Vanuit dat perspectief is het misschien toch handig als hij daar ook bij is. Het blijft een zienswijze van de raad, maar 2 weten meer dan 1, dus wat mij betreft, als hij erbij wil zijn graag. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Ook ik vind het een erg goed voorstel van de heer Blonk. Alleen, mijn zoon neemt die dag afscheid van zijn basisschool, dus ik zal er niet bij aanwezig zijn, maar iemand anders van GL wel. Voor de rest: nogmaals complimenten voor deze geweldige zienswijze.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik zit er nog even over te dubben. Ook de PvdA heeft 3 heel concrete voorstellen gedaan voor verandering. Ik heb dat niet direct amendementen genoemd, maar je zou ze zo wel kunnen opvatten. Ik vraag me nu heel even af hoe de heer Blonk het proces dan voor zich ziet op die dinsdag. Het zou misschien ook handig zijn als iedereen op papier van tevoren aanlevert wat nu ook mondeling is gezegd en dat er al enig voorkookwerk wordt gedaan als dingen overlappen, anders wordt het daar toch weer een herhaling van een oordeelsvorming, waarin fracties zich dan gaan uitspreken van: jouw ding er wel in en dat ding niet. Ik zie niet helemaal voor me hoe we dat dan gaan doen. Daar kan de heer Blonk straks nog antwoord op geven. Hij kan me nu ook interrumpen en daar antwoord op geven of de voorzitter kan er iets van zeggen. Ik zeg niet dat ik er tegen ben, ik denk dat het op zich een heel net proces kan zijn, maar het vraagt volgens mij schriftelijk voorkookwerk en ter plekke een redelijke organisatie, zodat niet sommige partijen iets er niet in krijgen en andere wel om vage redenen. Dus dat is mijn enige zorg. Verder kan ik wel met dat voorstel leven. Ik heb er verder niets aan toe te voegen. Ik wil natuurlijk ook de wethouder en de ambtenaren bedanken voor de zienswijze, zoals hij er lag. Ik begon vrij abrupt met het verhaal, maar natuurlijk ook vanuit onze fractie daar dank voor. De heer Blonk: Ik had in de app geen vraagteken, maar ik had gezegd: ik zal er in de tweede termijn op in gaan.

De heer Van der Stelt, CDA: Ook dank aan de wethouder voor zijn toelichting. Ik denk dat het goed is om het ook nog even in perspectief te schetsen. Ik blijf vinden, maar volgens mij vinden we dat allemaal, dat hier een heel goede zienswijze ligt, die ook echt recht doet aan het gevoel dat we meermaals hebben geuit als raad en eerder ook als commissie. Je kunt natuurlijk altijd nog dingen net iets anders verwoorden, wat aanscherpen, dat vind ik op zichzelf prima. Daar ben ik op zichzelf wel voorstander van als we dat in meerderheid met elkaar besluiten. Het hoeft wat mij betreft niet, want ik vind hem scherp genoeg. Ik heb dus ook geen behoefte om nog een avond hier over te vergaderen. Ik neem echter wel graag kennis van de voorstellen, die daaromtrent worden gedaan. Dank u wel.

De heer Van As, VVD: Dank aan de wethouder voor de toelichting en beantwoording. Eén puntje, het dashboard, daar gaf de wethouder aan om dit item te parkeren en apart een keer te bespreken, omdat het niet zou passen bij deze luchtvaartnota. Wat ons betreft zou het juist wel heel goed hier passen, om die ambitie scherp te hebben: wat is die stip op de horizon, waar gaan we naar toe, waar staan we nu? Die transparantie helpt wat ons betreft echt om ambities te kunnen volgen, het bereiken daarvan. Wat betreft het voorstel van de heer Blonk om de woordvoerders bijeen te laten komen: ook ik heb een afspraak, maar die zeg ik daarvoor graag af. Het lijkt me goed om dat te doen. Ook even gezien de termijnen die er zijn voor het indienen van de zienswijze. Ik vind het dan wel goed om te kijken of dat kan in de raadszaal. Met een klein clubje moet dat volgens mij wel passen met de afstand. Ik denk dat dat efficiënter en beter werkt. Ik vind het ook een goed voorstel van mevrouw Verhoef om opmerkingen vooraf op papier te sturen, te verzamelen en te delen, zodat we vooraf al weten waar we het over gaan hebben en dan een kort en krachtig overleg kunnen hebben. Dank u wel.

De heer Blonk, L3B: Bedankt voor de reacties van de collegae op mijn voorstel. Speciaal naar mevrouw Verhoef: het is natuurlijk zo, wat zij zegt is volkomen terecht. Het was de bedoeling om de 4 amendementen die ik aangekondigd heb uiterlijk zaterdag of zondag bij de collegae neer gelegd te hebben. Ik denk dat het ook verstandig is, dat anderen, die ook wat gewijzigd willen hebben, ook in amendementsvorm datzelfde ook doen. Dan hebben we een pakket van de wijzigingen. Dat we dat allemaal uiterlijk zondag hebben. Dan kunnen we daar dinsdag even de finishing touch op doen. Dan kunnen we zeggen: dat wordt het. Met name ten aanzien van overwegingen en toevoegingen en dat soort

zaken. Op die manier zou ik dat graag doen. Ik kan me best voorstellen, dat collega Van der Stelt nu zegt: ja, daar moet ik toch wel bij zijn, dat kan ik niet voorbij laten gaan. Dank u wel.

Wethouder Fortuyn: Ik heb het goed gevolgd, de tweede termijn. Even voor de geschiedschrijving voor de heer Hofman: het is geen minister geweest, het is een staatssecretaris geweest. Het wordt al wat minder hard, die uitspraak: geen uitbreiding als er geen draagvlak is. Dat is Sharon Dijksma geweest. Maar ook na het verschijnen van het rapport Schrijnen heeft ook Nieuwhuyzen bevestigd, dat ook draagvlak van essentieel belang is. Maar bedenk wel, voor alle winstwaarschuwingen, dat draagvlak breder is dan alleen de gemeente Lansingerland. Het strekt uit tot het nationaal belang en ook de gemeente Den Haag. Draagvlak is wat dat betreft maar een containerbegrip, waar je ook enige terughoudendheid in moet gaan betrachten. Dat even voorop gezegd. Ik heb even in mijn agenda gekeken en al aangegeven: al zou er wat in staan, dan kom ik opdraven. Ik vind het voorstel van de heer Blonk een prima voorstel. Wij kunnen het dan nog tekstueel opwerken naar de raad toe, zodat woensdag of donderdagmorgen het definitieve stuk er ligt. Ik had nog 1 vraag, maar daar krijg ik waarschijnlijk geen antwoord op, dat moet ik ergens anders gaan uitzoeken. Ik vind het wel bijzonder dat een zienswijze van de raad, die wij weliswaar opgewerkt hebben, geamendeerd wordt. Ik kan het niet helemaal plaatsen, maar dat zal mijn procesmatige indruk zijn. Ik ben niet zo goed in processen, maar dat was even een bezigheid, die mij even bezig hield. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Ik beluister dat er met de woordvoerders bij elkaar gekomen zal gaan worden, dat er wat voorwerk gedaan gaat worden door de woordvoerders. Laat onverlet, dat die amendementen dan toch in de raad van 16 juli besproken moeten gaan worden, want dat is inherent aan. Er zal ook bekeken moeten worden hoe dat verwerkt gaat worden in de zienswijze, want dat is dan wel de consequentie van het geheel. De heer Van der Stelt hoort dan graag wat er allemaal besproken gaat worden. Op 16 juli is de raad. Voor 23 juli moet er een uitspraak zijn bij het ministerie. Het wordt dan kort dag om het allemaal te verwerken, dus er zal de nodige ambtelijke bijstand gedaan moeten worden om dat verwerkt te krijgen, want het zijn vier forse wijzigingen en wie weet wat er dan nog meer bij komt. Ik beluister dus dat men daar voorstander van is. De heer Blonk: Ik vind het fijn als de wethouder er ook bij wil zijn. Dat was nog een beetje in de vragende vorm, maar ik vind het fijn dat hij er bij zal zijn. Ook met zijn ambtelijke ondersteuning daarbij, daar ga ik eerlijk gezegd wel van uit, dat dat gebeurt. U heeft gelijk, die amendementen, want er ligt nu een voorstel bij de commissie. Ook al komt het bij de griffie vandaan, maar dat zal geamendeerd moeten worden als we het willen wijzigen, dat klopt. De voorzitter: Dat klopt, daarom zeg ik dat er nog het nodige gedaan zal moeten worden. Ik beluister dus dinsdagavond. Had u ook een tijdstip? 20.00 uur? De heer Blonk: Ja, is goed. Als u ook kunt om 20.00 uur. De voorzitter: Ja, volgens mij kan ik. Als jullie dat wenselijk vinden, zal ik aanhaken. Ik heb nog wel even een punt. Nu is alles in de openbaarheid. Hoe doen we dit? De heer Blonk: Ik kijk er zo naar: we overleggen en die amendementen komen gewoon in de openbaarheid natuurlijk. Wij hebben in de openbaarheid aangegeven wat wij willen. Een aantal partijen heeft wijzigingen aangekondigd, mevrouw Verhoef heeft ze gedaan, ikzelf en anderen ook nog. Dus die komen sowieso weer terug in de openbaarheid. De voorzitter: Prima, gaan we dat regelen. Dan gaan we kijken of de zaal beschikbaar is vanaf 20.00 uur om er met elkaar over te gaan debatteren, uit te werken en misschien nog aan te vullen. Als iedereen het daarmee eens is, dan wil ik hierbij dit agendapunt beëindigen.

6.a Concept Regionale Energie Strategie (RES) Rotterdam - Den Haag

De voorzitter: Er wordt gevraagd om wensen en bedenkingen vast te stellen voor het vervolgtraject van de RES regio Rotterdam Den Haag.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik pak even mijn tekst erbij. Ik heb het vorige week voorbereid, dus ik hoop dat ik er nu voldoende goed in zit. Maar waar ik eigenlijk vorige week al tegenaan liep: er was even enige onduidelijkheid aan de zijde van onze fractie waar nu precies een besluit van onze raad over wordt verwacht. De brief, die we ontvingen op 26 mei, daarin legt het college de stappen uit, het proces waarmee de raad via het college voor 1 oktober 2020 wensen en bedenkingen kenbaar kan maken. Die brief vonden wij heel duidelijk. We begrijpen dat de raad nu wensen en bedenkingen voor het vervolg van het RES proces kenbaar mag maken aan het college, maar tegelijkertijd staat er in die toelichting dat we nu geen oordeel over de inhoud mogen geven. We denken dat daar dan wordt bedoeld: de inhoud van de RES. Maar we mogen wel iets zeggen over de wensen en bedenking, dus dat gaan we maar gewoon doen. Als dat niet de bedoeling was, dan moet u me allemaal maar aanhoren of iemand moet ingrijpen. Wensen en bedenkingen, daar gaan we op reageren. Ik begin met het eerste punt, het eerste punt van de PvdA fractie, niet het eerste punt dat genoemd staat in die bijlage, een soort tabel met een aantal punten. Wij denken dat het goed is om aandacht te vragen, om goed in kaart te laten brengen hoe die warmtevoorziening nieuwe stijl in alle wijken bij ons en andere gemeenten voor dit relevant is kan worden gerealiseerd. Voor Lansingerland is het cruciaal, dat de nieuwe wijk Wilderzijde, maar ook de tuinbouw, op een collectief warmtenet wordt aangesloten, want alleen dan kan de warmtevoorziening in

de toekomst mogelijk worden gemaakt voor huishoudens en de glastuinbouw. Dit heeft te maken met punt 4 bij de wensen en de bedenkingen. Optrekken met ministeries om de unieke kans van de warmerotonde mogelijk te maken. En samenwerking van verschillende overheden is dan inderdaad heel erg belangrijk. We vinden het goed, dat dat daar zo duidelijk verwoord staat. Maatwerk wordt ook genoemd en dat is wat ons betreft belangrijk om dat zo te noemen, maar er mag wel wat meer urgentie naar voren komen voor Lansingerland met haar tuinbouw en met onze nieuw te bouwen wijk. Dus meer urgentie als het gaat om aangesloten te worden aan dat warmtenet. Dat past ook goed bij punt 1 uit de wensen en bedenkingen. Dat gaat over aandacht voor een aantrekkelijk aanbod voor de glastuinbouw. Dan zou het moeten gaan om een aantrekkelijk pakket om de transitie van het af gaan van aardgas te bewerkstelligen. Ook daar zijn wij het volledig mee eens. Wij vinden het ook belangrijk dat er regionaal wordt onderzocht hoe Lansingerland en andere gemeenten in de regio optimaal worden gefaciliteerd bij het zelf duurzaam elektriciteit opwekken. Want dat wordt een hele klus als je geen zonneweide en windmolens niet of nauwelijks kunt plaatsen. Maar onder punt 5 in die tabel, dat gaat over draagkracht van het landschap, lijken we toch enigszins te duiken. We bepalen wat we kunnen, landschappelijk acceptabel vinden en willen niet moeten. Daar zijn wij het niet mee eens. We vinden, dat we hier wel een opdracht hebben, namelijk 25% energie zelf opwekken. Dan kom ik bij mijn laatste, derde, punt en dat is een punt over betaalbaarheid. Betaalbaarheid van die energietransitie. Het moet financieel betaalbaar zijn voor gemeenten inderdaad, maar ook toegankelijk en betaalbaar zijn voor alle burgers. We zouden daar nog graag een zinsnede zien opgenomen worden. Dan refereer ik weer aan de motie 'energie-armoede' die wij in 2019 met de CU indienden, die er uiteindelijk toe moet leiden dat inwoners met minder financiële middelen ook vol in die energietransitie mee kunnen gaan. Dat waren de drie punten, waarop wij graag nog extra aandacht willen hebben in die wensen en bedenkingen. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Voor ons ligt een concept RES, waar de GL fractie erg blij mee is. Daar hoeft ik dus weinig woorden aan vuil te maken. Verder ligt er een lijst met wensen en bedenkingen vanuit het college voor ons, waar ik nog wel kort op wil reageren, maar ook daar hoeft u van mij geen vuurwerk te verwachten: we zijn per slot van rekening voor een vuurwerkverbod. Ik ga de verschillende stellingen langs. 1. Aandacht voor een aantrekkelijk aanbod voor de glastuinbouw. Terecht, dat dit college hiervoor aandacht vraagt. De kosten voor warmte uit de warmerotonde moet concurreren met de aardgasprijzen, anders zal zelfs de goedwillendste ondernemer hier niet voor kiezen, maar ik heb hier wel een kanttekening bij. Het moet ook aantrekkelijk zijn om een duurzame warmtebron aan te sluiten op deze warmerotonde. We hebben in onze gemeente een behoorlijk aanbod in geothermische bronnen, die ik graag ingezet zie worden op deze rotonde. Verder is er in het Rotterdamse havengebied een groot aantal bedrijven, dat restwarmte produceert. Warmte die voor een deel komt door inefficiënte processen. Het gebruik van restwarmte in het warmtenet mag geen financiële prikkel opleveren, die milieubelastende warmte-opwekking stimuleert. Zo kan bijvoorbeeld wel betaald worden voor het gebruik van duurzaam opgewekte restwarmte, maar juist een prijs worden gevraagd voor het afvoeren van niet duurzaam opgewekte restwarmte in het warmtenet. Zo stimuleren wij de verdere verduurzaming van energie intensieve industrie en kunnen we de warmtetransitie voor iedereen betaalbaar maken. Deze zienswijze zal door de andere GL-fracties binnen de RES ook worden ingediend. We willen niet alleen voor de warmte-afnemers een goede prijs, maar ook een zo duurzaam mogelijke warmtebron. GL wil niet dat er een situatie ontstaat, zoals nu in de kassen, waarbij warmtekrachtkoppelinginstallaties aan worden gezet, niet om warmte aan de kassen te leveren, maar om stroom aan het net te geven, in sommige gevallen zelfs met de daken wijd open. 2. Lokaal draagvlak voor de energietransitie. Uiteraard moet er lokaal draagvlak zijn voor de energietransitie. Dat is ook de reden waarom dit hele proces begonnen is met klimaattafels, waar alle stakeholders, zoals de agrarische sector, de woningcorporaties, de vakbonden, ondernemers en de woonbond aan tafel zaten. Omdat er regionaal maatwerk moet plaats vinden, zijn van daaruit de Regionale Energiestrategieën ontstaan, waarin alle lokale en regionale volksvertegenwoordigers samen een strategie opstellen. Deze manier van werken resulteert voor mij in een strategie, waar al behoorlijk draagvlak voor bestaat. We kunnen nooit iedereen tevreden stellen, maar voor mij is er voldoende aandacht voor dit draagvlak. Ik weet, mijn spreektijd zal nu bijna voorbij zijn, daarom de laatste 2 punten lekker snel. Betaalbaarheid van de energietransitie, een heel goed punt, onze steun heeft het college hierin. Optrekken met ministeries om unieke kansen voor de warmerotonde voortvarend te realiseren: ook hier steunt onze fractie uiteraard het college.

De heer Van der Stad, D66: Lastig en jammer om niet op de inhoud in te gaan, want de ambities en doelstellingen voor de toekomst zijn helder. De te maken keuzes c.q. de vragen hoe, wat en waar hadden wij graag al beantwoord gezien en willen bespreken. Voor ons ligt echter enkel de procesgang ter bespreking rondom het vervolgtraject van de RES, waarin oplossingen voor warmte, elektriciteit en brandstofbehoefte zijn opgenomen. Maar vanuit D66 vinden we toch, dat we inhoudelijke opmerking moeten maken. In het concept van de RES is namelijk vrijwel geen aandacht voor inzet op energiebesparing en vraagreductie. Reductie krijgt in het stuk enkel aandacht bij CO2 in combinatie met inzet op meer laadinfrastructuur en de MRDH wordt genoemd in overleg te zijn met de provincie. En dat

is geen inzet voor de RES, maar het staat in relatie tot andere beleidsprocessen, die invloed hebben op de energiemix en het netwerk van de RES. Hetzelfde geldt voor warmtevraagreductie in combinatie met isolatie, dat invloed heeft op de RES, maar geen onderdeel is van de RES. Goed dat met externe factoren rekening wordt gehouden. Slecht inzake het niet gezamenlijk inzetten op en formuleren van doelstellingen op energiereductie. Wat je niet gebruikt, hoeft je ook niet op te wekken, waardoor er minder ruimte nodig is voor opwek. In hoofdstuk 1.2.2 van deel B wordt er weliswaar nog iets geschreven over besparen, maar het lijkt er niet op, dat er concrete aandacht naar uit gaat in het verdere proces. In de definitieve RES willen wij dit echter wel uitgewerkt zien. Veel gemeenten zetten nu al wel in op energiebesparing, maar vanwege vrijblijvendheid levert dit nog te weinig resultaat op. Samen kan je meer. Wij vernemen graag hoe andere partijen hier in staan. Wij zien het waarborgen van inzet op energiebesparing binnen de RES graag terug als antwoord op het concept. We zijn ook benieuwd hoe het college daarover denkt. Wat betreft de aangereikte wensen en bedenkingen door het college: daar kunnen wij goed in mee komen. We begrijpen het belang van de glastuinbouw, de focus op betaalbaarheid voor iedereen en het optrekken met ministeries inzake de warmterotonde. Rondom het creëren van lokaal draagvlak d.m.v. vroegtijdige participatie zijn wij heel blij met de reactie van het college. Het laten aanhaken van bedrijven, bewoners en maatschappelijke organisaties zal immers de kwaliteit van de RES niet alleen versterken, maar is inderdaad ook een voorwaarde voor het slagen van de transitie. Daarentegen komt de input bij punt 5, draagkracht van het landschap, bij D66 wat vreemd over. Alsof Lansingerland geen verantwoordelijkheid wil nemen en niets extra's wil doen als dit gevraagd wordt c.q. nodig is. Wel de lusten, niet de lasten, is de insteek die ik lees. Wil het college wellicht een tekort aan stroom, warmte of brandstof bereiken? De gestelde doelen door de hogere overheid dwingen tot nadenken. Overleg en oplossingen middels concessies. Zonder doelen bereiken we niets. Hetgeen voorgesteld wordt door het college is niets doen en wanneer er meer gevraagd c.q. benodigd is. We zijn benieuwd of het college op dat punt de zorg anders wil verwoorden c.q. de verantwoordelijkheid nemen het uitgangspunt wordt met kanttekeningen. En of eraan kan worden toegevoegd, dat in de definitieve RES wordt uitgewerkt hoe zoekgebieden worden afgewogen met de draagkracht en het landschap in het achterhoofd. Immers is D66 het eens met het college, dat alles passend moet zijn bij de identiteit van Lansingerland. Ter afsluiting zijn we blij, dat de RES tweejaarlijks zal worden geactualiseerd. Bijstellingen zullen hard nodig zijn in een continue veranderende wereld. Tot zover mijn bijdrage.

De heer Markus, CU: Een paar punten vanuit onze kant. Allereerst even over de betaalbaarheid. Hierover hebben we inderdaad een motie ingediend. Ik denk dat het goed is, wat mevrouw Verhoef aangaf, om de voorgestelde wensen en bedenkingen nog even aan te scherpen met hetgeen in de motie staat. Daarmee wordt dat punt ook wat meer inhoudelijk ingevuld, want het gaat nu wat hoog over. De RES is niet alleen regionaal, maar het is bijna letterlijk hoog over als je alles leest. De concretiseringsslag gaat hopelijk nog plaats vinden. Ik moet inderdaad wel lachen, want we mogen alleen reageren op het proces, maar gelukkig gaan we er inhoudelijk op in en kunnen we punten nog aanscherpen. Wat betreft de draagkracht van het landschap, ja, daar waren we wel wat verbaasd over het punt, dat we alleen doen wat we kunnen en niet wat we moeten. Ik vind dat wel een beetje klinken als: not in my backyard. Volgens mij ligt er gewoon een opgave, die we met elkaar moeten opvullen. In die zin hebben we ook wel een moeten te gaan. Ik denk dat wij er een prima landschap voor hebben. Er zijn namelijk heel veel daken en kassen. Volgens mij kunnen wij daar best wel wat in betekenen met elkaar. Ik snap die reactie helemaal, ik ben ook verbaasd dat het op deze manier in de voorgestelde wensen en bedenkingen is opgenomen. Ik ben benieuwd wat de wethouder daarvan vindt en wat de achtergrond van die opmerkingen zijn. Verder kunnen wij instemmen met hetgeen er staat in wensen en bedenkingen. Het is goed, dat we met deze RES de kracht van de regio opzoeken. Dat past ook bij het punt, dat ik net noemde: duurzaamheid doe je niet alleen, daar moet je elkaar voor gebruiken en met elkaar samen optrekken. Het is goed, dat je daarvoor de kracht en de draagkracht van de regio gebruikt. Dat was mijn bijdrage, dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Ik heb 8 punten. Dat klinkt heel veel, maar ik zal ze kort houden. Mijn eerste vraag is: waar besluiten we nu eigenlijk over? Natuurlijk, over het proces, over het vervolgtraject, dat is een mooi fenomeen, maar wat houdt dat feitelijk in? Wellicht kan de wethouder daar nog iets op toelichten, hoe het traject er eigenlijk uit ziet om met die RES tot 1.0 te komen. Het tweede punt sluit aan bij punt 2 van de voorgestelde wensen en bedenkingen, dat gaat over het lokale draagvlak. Op blz.2 van deel A wordt gesproken over overheden, markt, netbeheerder en andere betrokken organisaties, maar wij missen daar heel expliciet die 2,3mln inwoners van onze regio. Eigenlijk wordt er vrijwel geen link gelegd met die inwoners. Zoals ook het college voorstelt in de reactie, waarin staat: wij zien lokaal draagvlak als een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste voorwaarde. Maar eigenlijk zien wij daar in de RES weinig tot geen uitwerking van. Daarbij komt, dat er in de RES wordt gezegd dat het participatietraject de verantwoordelijkheid is van de gemeente, maar dat vinden wij iets te gemakkelijk. Wellicht kan de wethouder er nog eens kritisch op ingaan: waarom missen we in dit stuk het hele verhaal rondom de inwoners? Het derde punt is betaalbaarheid, dat sluit aan bij punt 3 van de concept reactie. Het is één van de uitgangspunten in onze regio, maar ons is niet duidelijk hoe dat nou eigenlijk vorm

krijgt. De heer Markus zei het eigenlijk al: aansluiten bij de eerder aangenomen motie. Omdat het één van de uitgangspunten is, vinden wij dat het een prominentere plek moet krijgen, zodat het niet alleen hoog over is, maar ook wel wat concreter: hoe gaan we dat dan vorm en inhoud geven? Het vierde punt betreft blz.13. Daar was ik wat verbaasd, en het zal u nu ook niet verbazen, gezien het feit, dat we daar al een aantal keer een motie voor hebben ingediend in het recente verleden, waar we toch wel discussie over hadden met de voorganger van de huidige wethouder. Dat gaat erover, dat er niet wordt uitgegaan van eigen energieverbruik of CO2 footprint als doelstelling. Maar dan blijft weer de vraag: hoe ziet u nou eigenlijk de relatie tot de doelstelling 2030-2050, waarin juist gevraagd wordt om CO2-reductie? Hoe gaan we dat feitelijk meten of aangeven hoe wij die doelstellingen van 2030 en 2050 gaan halen? Als je geen foodprint hebt, wordt het toch wel wat ingewikkeld, maar misschien weet de wethouder daar een antwoord op. Het vijfde punt. Bij de RES bijeenkomst in Rotterdam is nadrukkelijk gesproken over de vraagreductie, maar daar zien we eigenlijk heel weinig over terug. Dat is wel één van de sleutels, denken wij, om te komen tot. Wellicht kan de wethouder reageren. Wat wij als zesde punt missen is een risicoparagraaf in het geheel. Er wordt een aantal elementen genoemd, zoals betaalbaarheid, betrouwbaarheid, veilig en schoon voor iedereen, maar wellicht is het toch aan te bevelen om een soort risicoparagraaf te gaan opstellen. Landschap, de CU heeft het heel goed verwoord, daar staan wij van harte achter. Tot slot: hoe gaan wij als raad nou nog betrokken worden, verder betrokken worden, in aanloop naar die RES 1.0? Misschien kan de wethouder duiden hoe hij denkt vanuit zijn rol ook in de RES, hoe de raad verder betrokken gaat worden. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Ja, de RES, dat is een boeiend proces en er is al het nodige over gezegd. Ik kan mij vinden in de wensen en bedenkingen, zoals die zijn opgesteld. Wel zou ik wat betreft het punt van het draagvlak ook de communicatie willen benadrukken. Heel veel mensen, heel veel bedrijven hebben geen flauw idee wat we als overheden aan het doen zijn in het kader van de RES. Dat moet echt geborgd worden in het proces, anders kun je überhaupt geen draagvlak creëren. Dus dat is een punt. Daarnaast, intrinsiek aan hoe dit is vorm gegeven, het proces, waarbij veel verantwoordelijkheid aan de gemeente wordt gelaten om dit handen en voeten te geven, wat ik op zichzelf zou toejuichen, maar je ziet dat dit echt een vraagstuk is, dat we regionaal moeten oplossen. Het heet niet voor niets RES. Ik mis een beetje in de governance hoe we nou echt gaan komen tot regionale oplossingen. Bij sommige onderwerpen, bijvoorbeeld bij de warmterotonde, grijpen we naar het rijk, om daar meer de regierol te pakken. Dat vind ik ook volstrekt logisch, maar ik denk dat veel andere initiatieven pas echt van de grond komen als we ook de governance regionaal vorm geven. Wat dat betreft kijk ik ook graag naar de provincie om daarin een regierol te pakken. Wat mij betreft mag dat ook als punt worden verankerd in de wensen en bedenkingen. Wat betreft het punt van de heer Muis van D66, die het begrijpelijkerwijs toch even over de inhoud wilde hebben. Wij kunnen daar bij aansluiten. Dat is aandacht voor reductie van energieverbruik. Dat zou natuurlijk eigenlijk voorop moeten staan, maar ik ga ervan uit, dat het bij de verdere uitwerking ook voldoende aandacht krijgt. Zo niet, dan zullen we daar t.z.t. opnieuw de aandacht voor vragen, vanzelfsprekend met D66 en alle andere partijen die dat belangrijk vinden. Dank u.

De heer Machielse, VVD: De RES is nou echt zo'n dossier waarbij we eigenlijk ieder debat beginnen met ons afvragen welke rol we nou precies hebben als gemeenteraad en wat we precies verder moeten gaan doen om bij te dragen aan het proces. Maar één ding is wel duidelijk: wij willen allemaal een regionale energiestrategie, die op een aantal cruciale punten moet voldoen aan wat wij willen in Lansingerland. Als ik dan heel kort kijk, vanwege de tijd, naar de wensen en bedenkingen die het college heeft voorgesteld, dan vat dat eigenlijk naar mijn mening precies samen wat we in eerdere debatten over de RES hebben besproken: waar aansluiting op gezocht moet worden en waar absoluut belang aan moet worden gegeven. Ik kan me nog wel motie 2019-025 herinneren, die wij ook vanuit de VVD van harte hebben ondersteund, om energie-armoede te voorkomen, de motie 'energie voor iedereen', dus die suggestie die in eerste instantie door mevrouw Verhoef werd genoemd, om die wat nadrukkelijker naar voren te laten komen, wil ik omarmen. Maar u zal van onze zijde geen amendementen op de wensen en bedenkingen, zoals ze door het college voorgesteld zijn, hoeven te verwachten. Wat ons betreft kan het zo door naar de raad, maar als andere partijen voorstellen hebben, dan staan wij daar natuurlijk voor open. Daar zou ik het, gelet op de tijd, bij willen laten. Dank u.

De heer Meester, L3B: Ik krijg het signaal, dat mijn batterij leeg is, dus als u het goed vindt, doe ik er even wat aan. Sorry voor het rommelig begin, maar het is voor elkaar. Het voorstel van het college voor de wensen en bedenkingen, die zijn voornamelijk randvoorwaardelijk van aard en daar kunnen wij ons wel in vinden. Maar ik vind een strategie, waarbij je niet over de doelstellingen spreekt, dat vind ik geen goede strategie. Bij dit soort dingen denk ik algemeen ook wel goed is om tijdig aan te geven wat je wil. Ik wil daar toch maar even op in gaan. De heer Van der Stad heeft al genoemd, dat hij de energiereductie belangrijk vindt. Dat vinden wij ook de belangrijkste doelstelling, waar prioriteit aan gegeven moet worden en waar ook budget voor geregeld moet worden. Ik merk daar nog even bij op, dat

het gangbare economische model uitgaat van een exponentiële groei. De energiebehoefte neemt daardoor ook exponentieel toe, maar het tweede rapport van de club van Rome heeft al duidelijk gemaakt dat dat op den duur onhoudbaar is. Dat rapport introduceerde het begrip organische groei met de S-vormige groeicurve, u kent dat waarschijnlijk wel. Aansturen op krimp van het energieverbruik is nog beter. Een tweede wens, die L3B heeft, is dat er gewerkt aan diversificatie van energiebronnen, respectievelijk energiedragers, dus dat we in ieder geval met meerdere modaliteiten gaan werken, want dan is de impact van een storing minder groot en de energievoorziening is beter beheersbaar. Restwarmte is al even genoemd naast elektrische energie, maar ook waterstof, groen en synthetische brandstoffen moeten we gaan gebruiken. Het is alleen jammer, dat de groene waterstof nog heel duur is en de productie is nog inefficiënt, maar misschien komt er een technische doorbraak. Overigens, er zit wel een bezwaar aan waterstof, dat weet u natuurlijk ook wel: als je waterstof brandt, dan krijg je waterdamp en dat is een broeikasgas. Een derde punt is dat wij het belangrijk vinden, dat de belasting van het elektriciteitsnetwerk beperkt wordt, dus dat in ieder geval de afstand tussen opwekking en verbruik zo klein mogelijk blijft. Kleinschalige opwekking vinden wij belangrijk, lokaal. Dan is al genoemd dat wij in een glastuinbouwgebied wonen met allerlei mogelijkheden en daar zou ook gebruik van gemaakt moeten worden. Wat ons betreft: 1. prioriteit voor energiebesparing, 2. meerdere modaliteiten van energie en 3. Het bevorderen van kleinschalige opwekking op lokaal niveau. Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Wethouder Van den Beukel gaat antwoord geven op diverse vragen, met name de energiereductie, meer modaliteiten, het elektriciteitsnetwerk, de glastuinbouw, betaalbaarheid, zomaar een paar items en nog de 8 punten van de heer Jumelet.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Ik heb wat vragen genoteerd, maar ik probeer ze te groeperen. Ik begin met te zeggen dat de RES wat het college betreft een voertuig is hoe onze eigen ambities ook te realiseren. Die zijn hoog, breng ik maar even in herinnering. In onze visie hebben we opgeschreven dat we in 2050 CO2 neutraal willen zijn. In 2030 een gemeente-dekkend warmtenet voor de glastuinbouw, 12mW wind, alle gemeentelijk vastgoed vol met zonnepanelen. Dus we hebben ook zelf ambities, die hoeven we niet perse alleen van het rijk te krijgen, die hebben we zelf, die heeft uw raad al vast gesteld. We willen juist graag die RES inzetten om dingen makkelijker, beter en sneller te kunnen doen. Dat is ongeveer de volgorde der dingen, wat ons betreft. Dan op de inhoud. Een paar thema's hebben we besproken. Ten eerste warmte. Op warmte is het duidelijk dat we de grootste slag moeten slaan als Lansingerland. 1,5% van het Gronings gas verbruiken we hier in onze kassen. De urgentie daarvan kan niet genoeg benadrukt worden, dus als we die nog beter kunnen benadrukken in het stuk, dan houd ik me daarvoor aanbevolen, dan gaan we dat doen. Dat het zoveel mogelijk uit duurzame bronnen moet komen, restwarmte dan wel duurzame bronnen, dat is ook helder. Dat is niet makkelijk, maar dat is nadrukkelijk wel de inzet van het college. Dat kan inderdaad beter in het stuk. Daarom is het ook een voorstel voor een wens c.q. bedenking. Dan de draagkracht, daar waren kritische vragen over: hoe zit dat nou? Doen we nou alleen maar wat kan of hebben we ook een beetje oog voor wat moet? Dit gaat ook echt over wat moet. We moeten, we willen de bijdragen aan klimaatverandering in Nederland terug brengen. De manier om dat te bereiken is, inmiddels door schade en schande wijs geworden als overheden, er wel eentje die rekening houdt met: wat is nou wijs en wat wordt gepruimd? Wat vinden burgers een manier die acceptabel is? Vandaar dat het verhaal 'wat past nou bij het landschap?' wel belangrijk is. Als u voorstel morgen om de Groenzoom vol te leggen met zonneweides, want dat moet, dan zijn we jarenlang met elkaar in de weer en dan komen we niet veel verder, is mijn verwachting. Vandaar toch de nadruk voor wat kan wel groot is, maar binnen de context van wat moet. Als we dat proactiever kunnen verwoorden, dan wil ik daar graag naar kijken, want daar zitten we op één lijn. Betaalbaarheid concretiseren, daar proef ik heel breed draagvlak en het college zit er net zo in als u. Dus daar zie ik nog een kans voor concretisering. Energiebesparing, interessant dat u dat unisono naar voren brengt. En terecht. Ik heb vandaag een filmpje online gezet, samen met onze lokale energiecoöperatie Nieuw Lansinger Stroom, om juist dat punt onder de aandacht te brengen, omdat inderdaad elke terawattuur die je niet verbruikt, dat scheelt geld. Dat scheelt onze inwoners en onze bedrijven gewoon centen, maar dat vermindert ook de opgave op het vlak van duurzame energie. Die aandacht daarvoor kan sterker, daar ben ik het met u eens. Er zit wel een forse besparing al ingerekend en die bepaling is moeilijk genoeg te realiseren, want het is best wel taaie kost, blijkt in de praktijk uit alle evaluatierapporten, maar dat moet onze inzet niet verminderen, maar juist versterken. Dus daar een extra wens/bedenking, daar kan ik me alles bij voorstellen. Dan op het proces: wat is nou het besluit? De heer Jumelet vraagt er nadrukkelijk aandacht voor. Hoe zien nou die stappen eruit? Van nu de concept RES naar die RES 1.0. Toch maar even staccato. Die wensen en bedenkingen stelt u volgende week vast, de raad op 16 juli. Het college ontvangt dat, voegt daar iets aan toe, sturen wij vervolgens naar het regionale en vervolgens wordt dat stap voor stap opgewerkt. Dat staat o.a. keurig beschreven in de speciale website resrotterdamdenhaag.nl. Dat wordt

opgewerkt naar die RES 1.0. Het landelijke speelt er vervolgens een rol in. Het landelijke telt al die RES'en bij elkaar op en geeft vervolgens wat terug en signaleert knelpunten. In dat project, ik pak meteen even dat participatieverhaal erbij, is de rol van de raad, de rol van de burger steeds belangrijker. Tot nu toe hebben we er bewust voor gekozen om die communicatie naar de burger een beetje rustig aan te doen, omdat het ook een beetje een beleidsfeestje is met veel jargon, veel ingewikkeldheden, veel abstracties. U zegt het zelf ook: hoog over. Daar heeft Jan met de Pet op dit moment niet zo heel veel oor naar. In het vervolgtraject wordt het natuurlijk steeds echter en steeds concreter, steeds tastbaarder. Dat willen we inderdaad wel goed organiseren. Hoe dan precies? Ik denk dat we daar het gesprek over willen aangaan. Er hoort wat mij betreft beeldvorming bij, er hoort misschien wel een werkbezoek bij. Er kunnen veel dingen bij horen. Ik heb gezien dat 6 nieuwe raadsleden al bij een bijeenkomst zijn geweest. Dat is nog niet uitgekristalliseerd, maar het moet wel intensief zijn. Inderdaad speelt de burger er een belangrijke rol in, de heer Van der Stelt verwees daar ook naar. Evident, uiteindelijk zijn het ondernemers en burgers, die investeren in besparing, opwekking enzovoorts. Dat is niet iets wat de overheid doet. De overheid moet wel randvoorwaarden invullen, maar doet het uiteindelijk niet. Waarom zit het dan toch in het dikke RES-boekwerk maar beperkt? Dat heeft er echt mee te maken dat uiteindelijk niet de MRDH energiebesparingsprojecten organiseert bij ons. Dat willen we ook niet, want daar zijn we primair zelf van als gemeente op dit moment. Ik hoor de heer Van der Stelt suggereren om de provincie uit te dagen tot het pakken van een grotere rol. Ik denk dat zij dat op dit moment niet op die manier beleven. Als dat op breed draagvlak kan rekenen in uw raad, is het wel degelijk mogelijk om ze daartoe uit te nodigen. Ik denk alleen dat de provincie op dit moment heel sterk kijkt naar waar geld voor is in hun takenpakket en dat is op dit vlak beperkt. Dat merken wij dagelijks. Even samenvattend over participatie en communicatie: daar komen we over te spreken en daar gaan we ook nog met voorstellen komen naar uw raad. Daarbij horen we graag uw ideeën, wat u een goede manier van betrokkenheid vindt in dat hele traject naar begin volgend jaar, wanneer die RES 1.0 afgerond moet zijn. Tot slot, een risicoparagraaf, ook zo'n concrete suggestie, die kan ik alleen maar onderstrepen. Deze systeemtransitie barst van de risico's. Het is de meest complexe operatie in het publieke domein, waar we ons voor gesteld zien, omdat er zoveel mee gemoeid is, er zoveel belangen aan vast zitten. Dus die risico's duiden en daarop sturen, dat lijkt me een hele wijze. Inderdaad heb ik ook die risicoparagraaf nog niet ontdekt in de concept RES. Het is een product van 28 gemeenten, dus het is een behoorlijk groot project, waarin 28 gemeenten hun input geven en van wat er uit komt, daar zitten wij niet aan het stuur. We sturen mee, maar we zijn niet de enige kapitein. Dus ook dit punt stoppen wij erin en wij zullen ons ervoor inzetten om het eruit te halen, maar we zitten niet in ons eentje aan het stuur. Dan afrondend. Ik heb geprobeerd op de belangrijkste punten in te gaan. Ik heb geen verschil van opvatting op dit moment gesignaleerd binnen uw raad of tussen raad en college. Ik denk dat we moeten zoeken naar een praktische manier om dit te laten landen in een verder geconcretiseerde en aangevulde lijst van wensen en bedenkingen, die we als college makkelijk kunnen afstempelen en naar het regionale kunnen opsturen. Die praktische manier van werken is een nauw samenspel tussen mijn medewerkers en uw griffie. Het is geen voorstel in de zin van dat u dit kunt amenderen. Of er dan een motie bij past van uw zijde, dan wel dat we vanuit het college een bijgesteld format van wensen en bedenkingen u aanreiken, wat mij betreft is dat even onderwerp van overleg tussen medewerkers van uw griffie en van mij. Dan zouden we op die manier kunnen toewerken naar een conform stuk volgende week.

De voorzitter: Volgens mij gaat de heer Jumelet zeggen, dat alle vragen nog niet beantwoord zijn. Dus in de tweede termijn ga ik snel van u horen wat er wel of niet beantwoord is. In de tweede termijn ook of het een hamerstuk is of een bespreekstuk.

Tweede termijn

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik heb opgeschreven wat de wethouder heeft gezegd. Het was voor mij in grote lijnen helder, ook de punten die ik namens mijn fractie heb genoemd heeft hij benoemd en er ook een voorstel voor gedaan. Wat hij voorstelt is dat er een aangevulde lijst wordt gemaakt door de organisatie en dat daarover een besluit wordt genomen in de raad. Op het einde was het mij toch niet helemaal helder, maar zoals hij het heeft gezegd, zou het een hamerstuk kunnen zijn, maar het proces is me nog niet helemaal helder. Verder heb ik niets toe te voegen.

De heer Duk, GL: Wat dat laatste betreft, sluit ik me aan bij mevrouw Verhoef. Ook voor mij is het nog niet helemaal duidelijk. Willen uiteraard nog een aantal aanvullingen doen, maar hoe we dat gaan doen, dat moeten we dan nog even horen van de wethouder. In de eerste termijn ben ik volledig vergeten te zeggen, dat ik inderdaad dezelfde bedenkingen had over het draagvlak van de ruimte als de CU en D66. Daar wil ik het voor nu bij laten.

De heer Van der Stad, D66: Wat betreft punt 5 draagkracht van het landschap maakt de wethouder de juiste conclusie, dat wij inhoudelijk op één lijn zitten. Wij overwegen een aanpassing daarop in te dienen bij de raad. Dat geldt ook voor de inzet op energiereductie, maar met het voorstel van de wethouder kunnen wij ook akkoord gaan wat betreft aanpassingen. We vernemen graag wanneer wij die dan tegemoet kunnen zien.

De heer Markus, CU: De wethouder is keurig netjes op alle punten ingegaan. Hij geeft aan, dat hij veel herkent en dingen ook aan gaat passen. Als de wethouder inderdaad bedoelt dat hij de wensen en bedenkingen aanpast op basis van de discussie hier en dat we over die aangepaste versie besluiten, dan is het wat ons betreft een hamerstuk. Heel simpel, zijn de aanpassingen nog niet naar het zin, dan kunnen we altijd er weer een bespreekpunt van maken en dat met een motie en amendementen weer aanpassen. Als dat de route is, dan is het wat ons betreft een hamerstuk en hebben wij er alle vertrouwen in dat de wethouder dit keurig netjes aan gaat passen, al dan niet het aanpassen aanstuurt, maar dat moet goed komen.

De heer Jumelet, WIJ: Bedankt, wethouder, voor de beantwoording, maar u was nog niet helemaal volledig. Daar kom ik zo even op. Ik begrijp dat de wensen en alles wil aanpassen op betaalbaarheid en als het gaat om de energiebehoeftereductie. En hij neemt de risicoparagraaf blijkbaar over, daar kunnen we natuurlijk uiteraard mee instemmen, als daar een aangepast stuk op komt. Wat ik nog wel op wil merken, is dat rondom die participatie, dan breng ik toch even die bijeenkomst in herinnering, die wij driekwart jaar geleden hebben gehad met inwoners, waarbij met name 'wanneer ben ik aan de beurt?' en 'wat gaat het mij kosten?' heel nadrukkelijk de vragen waren die toen naar voren kwamen. In die zin hoog over, nee, we moeten ook echt antwoord gaan geven op de vragen die onze inwoners hebben, want op het moment dat je die vragen niet kan gaan beantwoorden op niet al te lange termijn, dan zal de participatie of het draagvlak erg onder spanning komen te staan. Ik mis nog een antwoord op de vragen die ik gesteld heb rondom foodprint en eigen energieverbruik verhaal, wat in de RES nu staat van: we gaan er niet van uit. Ik had gehoopt, dat de wethouder daar nog op zou willen reageren, ook indachtig eerdere moties, die wij hebben ingediend, die het niet gehaald hebben deels. Ik ben benieuwd hoe hij daar op reageert.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik houd het kort. Ik dank de wethouder voor zijn antwoorden en suggesties. Voor het overige kan ik helemaal aansluiten bij de woorden van de heer Markus. Dank u wel.

De heer Machielse, VVD: De heer Van der Stelt heeft me zojuist de woorden uit de mond genomen, want ik wilde ook zeggen dat de VVD kan aansluiten bij de woorden van de heer Markus. Dus als de wethouder de wijzigingen kan verwerken, prima, en anders zien we het in de raad wel weer, als het anders zal zijn. Bedankt voor de beantwoording en wat ons betreft zien we het in de raad.

De heer Meester, L3B: Ik sluit me aan bij de heer Markus, want ik vind dat hij het wel goed heeft weergegeven. Bovendien vind ik het tijdstip van de dag of nacht niet meer zo geschikt om diepgaande discussies te voeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we snel klaar met de tweede termijn. De heer Van den Beukel heeft de toezegging gedaan, dat het stuk aangepast gaat worden.

Wethouder Van den Beukel: Ik wil de heer Jumelet wel recht doen. Hij vroeg nadrukkelijk aandacht voor twee vragen. Ik heb ze genoteerd en anders speelt u mij snel een één-tweetje aan. De foodprint en het eigen verbruik noemde heer Jumelet: hoe zit het daar nou mee? Ik heb aangegeven: wat mij betreft heeft de VNG alle honderden gemeenten ten dienste willen zijn met het maken van een klimaatmonitor. Dat is een waardevol dataplatform, waar ook data van Lansingerland in zit. Daar kunnen we veel van leren en die data zou ik nadrukkelijker willen gaan ontsluiten richting de gemeenteraad, niet alleen naar de raad, maar ook naar onze inwoners. Hoe dat op een slimme manier kan, wel inzicht in bieden en tegelijkertijd onze projectmedewerkers wel laten werken aan hun projecten en niet aan meten, want meten kost ook tijd, daarover kom ik bij de raad op terug. Maar dat is iets over de foodprint. Wat betreft het verbruik is er toch een misverstand, zoals ik het beleef, als het gaat over de RES. Er zit echt wel een doelstelling in als het gaat over, niet over het besparen, maar wel over het opwekken. Misschien hebben we elkaar verkeerd begrepen, maar ik heb uitdrukkelijk een heel intens bestuurlijk debat gevoerd over hoeveel terawattuur we nou gaan leveren als regio. Dat is tussen de 2,8 en 3,2. Dus dan wordt het wel heel concreet als het om de regio gaat. Die vraag van de inwoner moet je concreet kunnen beantwoorden. Die vraag van de inwoner zit natuurlijk heel nadrukkelijk op het fenomeen van de gebouwde omgeving van het aardgas afhalen. Dan breng ik in herinnering, ook voor de toehoorders niet zijnde raadsleden, dat we onze transitievisie warmte al hebben vastgesteld. Die transitievisie warmte is ons eigen proces, daar zijn we zelf meester van. Het past wel in de RES, maar het is ons eigen werk, dat

we al hebben gemaakt. We zijn volop mee bezig om wijk voor wijk plannen te maken en ook dat komt naar uw raad als we daar meer detail over kunnen delen, wijk voor wijk, straat voor straat, aan een inwoner, huurder, eigenaar, bewoner te kunnen concretiseren wat het betekent, wat het kost, wat het oplevert. Dat is inderdaad wel een vereiste om mensen mee te nemen. Dan over het proces. Een aantal van u leden vatte het samen zoals ik geprobeerd heb te maken. Eigenlijk is het in voorbereiding en eigenlijk is het de RES van uw raad. Als u een manier weet, een efficiënte manier, om onderling te komen tot uw wensen en bedenkingen, dan houd ik mij daar buiten. Niettemin, dit format is ook een sjabloon van de RES-gemeenschap. Het zou wel hierin moeten passen. U mag het gewoon maken, maar om u ten dienste te zijn, leek het mij aardig om dat vanuit het college in eerste instantie op te werken, zodat u dan het uwe kunt maken. Dat komt dan vervolgens naar het college en daar doen wij dan een oplegger op. Op die manier sturen wij het dan naar de RES. Zo zou het proces eruit kunnen zien. Maar het kan alsnog zijn, dat een minderheid van uw raad zegt: op dat lijstje van die wensen en bedenkingen hebben wij toch nog een minderheidsstandpunt en dat willen we wel naar voren brengen. Dat kan via een motie of anderszins in de raad nog naar voren worden gebracht. Maar tot nu toe heb ik niet de indruk, dat dat nodig zou moeten zijn. Dank u wel. De heer Jumelet: Ik had een interruptie willen plaatsen bij drie onderwerpen geleden van de wethouder. In de stukken op blz.13 van deel A vind ik curieus, dat er gesteld wordt m.b.t. CO2 foodprint als doelstelling. Mijn vraag was: hoe relateer je dat dan aan de doelstellingen, die je met elkaar stelt voor 2030 of 2050? Ik ben blij dat de wethouder nu ook aangeeft, dat wij als raad inzicht gaan krijgen, ik dacht dat hij het dashboard noemde, toch wat meer cijfermateriaal, zodat je wat meer duiding gaat krijgen over hoe zich dat ontwikkelt. De heer Markus: Ik zeg: het was toch een interruptie? Het was meer een vraag. De heer Jumelet: Het is al laat.

De voorzitter: Ik heb gehoord, dat de wethouder met een aangepast verhaal gaat komen. Dan is gelijk mijn vraagstelling: wanneer gaat dat komen? Er wordt eind deze week een publicatie naar buiten gebracht, wat de raad in zal houden. U heeft aangegeven: stel dat iemand bedenkingen heeft dan wel een andere zienswijze daarin wil verwoorden, wanneer kunnen we dan de aangepaste stukken verwachten? Wethouder Van den Beukel: Dat is voor een deel ook co-creatie met leden van de griffie als het gaat om de vorm, maar de inhoud vast pakken en vervolgens tekstueel proberen te verwerken, het is nu dinsdagavond vrij laat, dat zal morgen niet lukken. Dat zal, als het mee zit, donderdag lukken en anders wordt het vrijdag. Als we het beperkt houden, ik denk dat het geen hele epistels moeten worden, het vermindert ook de impact hiervan in het regionale, dan zou dat mijn verwachting zijn, die ik met u wil delen en ook mijn inzet. De voorzitter: Dan ga ik ervan uit, dat uw ambtenaren aan de bak gaan, want de griffie ontvangt dan t.z.t. het aangepast verhaal. Wethouder Van den Beukel: Dat is een heldere conclusie, daar breng ik niets tegen in. De voorzitter: Dan beëindigen we dit onderwerp.

6.c Nota Uitgangspunten en Koers Omgevingsvisie Lansingerland

De voorzitter: Hebben we een aantal weken geleden de nodige discussie met elkaar over gehad. Als het goed is, is het e.e.a. aangepast geworden. U wordt nu gevraagd om het e.e.a. vast te stellen als basis voor het op te stellen concept omgevingsvisie.

De heer Hoppenbrouwer, L3B: Het is een lange zitting. In de commissie van 2 juni hebben we reeds inhoudelijk gesproken over de uitgangspunten. Op ons initiatief is de klankbordgroep op 11 juni weer bijeen gekomen om de puntjes op de i te zetten. We zijn blij te lezen dat het college dit als een coöperatieve en effectieve sessie heeft ervaren. Bijkomend doel was om ook de reeks van amendementen en moties te voorkomen, immers, we willen inwoners een uitgangspositie en koers voorleggen met steun van de voltallige raad. Vanavond gaan we zien of dat is gelukt. Wij zijn in ieder geval content over het feit dat de voorgestelde L3B aanscherpingen een plek hebben gekregen in het voorliggende voorstel. Dan denken wij aan de positie van Bleiswijk centrum, het behoud van identiteit van de Kruisweg, het opnemen van de ontwikkeling inzake Bleizo west, de aandacht voor cumulatie van geluid en luchtvervuiling, de laagdrempelige vervoersvormen voor specifiek kwetsbare ouderen en last but not least geschikte woningen en woonvormen voor ouderen. We zijn dus verheugd, dat tijdens de klankbordgroep ook werd bevestigd, dat er nog vele stappen en vraagstukken de revue zullen passeren om uiteindelijk te komen tot een ontwikkelstrategie en kwalitatieve doelstellingen in plaats van het vast leggen van normen. Een overall strategie zal uiteindelijk het antwoord geven wie wij als gemeente Lansingerland willen zijn. L3B kijkt uit naar de aanstaande brainstormsessies en discussies en zal daarin met een positief, constructieve manier haar bijdrage leveren. In het raadsvoorstel worden 2 procesvoorstellen aangekondigd inzake de planning en de wijze waarop de participatie met de inwoners / stakeholders plaats vindt. Wij kijken daar met belangstelling naar uit en hebben een kleine vraag aan de wethouder: wanneer mogen we die twee procesvoorstellen verwachten? Resumerend: er ligt een prima basis om de discussie aan te gaan met de inwoners, wie wij als gemeente in 2040 willen zijn. Ik dank ook de leden van de klankbordgroep voor de mogelijkheid om met zijn elven bij elkaar te komen en dat wij dit resultaat hebben kunnen boeken. Ik zou zeggen: chapeau. Dank u wel.

De heer Van As, VVD: We zijn na de bespreking in de commissie weer bij elkaar gekomen in de klankbordgroep. Wat de VVD betreft een constructieve sessie met vooral een heel constructief resultaat. De aanscherpingen van onze zijde hebben allemaal een plek gekregen, dus wat ons betreft is dit een mooi stuk, een mooi uitgangspunt om mee verder te gaan. Ik verwacht dat we hier ook niet al te veel discussie meer over zullen hebben na de tweede klankbord sessiegroep, die we in juni gehad hebben. Wat ons betreft, kan dit als een hamerstuk naar de raad. Daar wil ik het bij laten.

De heer Van Harn, CDA: Voor ons ligt een goed document, waarbij vele partijen betrokken zijn geweest. Hier past dan ook een compliment aan de wethouder, voor de wijze waarop deze nota uitgangspunten en koers tot stand is gekomen. Zeker ook een compliment aan de raadsklankbordgroep, die hiervoor in het leven is geroepen en intensief heeft meegedacht en haar input heeft geleverd. Ik moet toegeven, dat het goed is geweest, dat er een extra bijeenkomst is gehouden op 11 juni j.l. Dit heeft geleid tot goede aanvullingen. Maar toch, misschien juist met die extra bijeenkomst in gedachten, zou ik hier toch nog een paar aanvullingen willen maken. Dat zijn voornamelijk wat tekstuele zaken. Op blz. 7 onder het kopje 'goed bereikbaar en sterk verbonden' staat dat we eerst fietspaden en wegen aanleggen en openbaar vervoer faciliteren en daarna nieuwe woonwijken bouwen. Mijn inziens is dit laatste te nadrukkelijk gesteld. Het lijkt nu alsof eerst de bushokjes worden geplaatst, voordat de eerste heipalen van de toekomstige woningen de grond in gaan. Daarom doe ik het volgende tekstvoorstel: parallel met het bouwen van nieuwe woonwijken, wordt het openbaar vervoer gefaciliteerd en zo nodig uitgebreid. Mijn tweede punt, op blz. 12: aan de Merenweg en Lange Vaart wordt ingezet op een woonmilieu met passende mix. Dan staat er tussen haakjes: starters en toekomstbestendig. Ik werd erop gewezen, dat hier het woord 'seniorenwoningen' ontbreekt wanneer men ook starters noemt. Wat mij betreft kan men er ook voor kiezen om beide woorden weg te laten en alleen 'toekomstbestendig' te laten staan. Mijn derde punt, ook op blz. 12: aan de Kruisweg worden alleen nog ontwikkelingen geaccepteerd die passen in de identiteit van de buurtschap. Mijn vraag is: hoe moet ik dit interpreteren? Wat is de identiteit van de buurtschap Kruisweg anno 2020? Daar zou ik graag een antwoord op willen hebben. Mijn laatste punt, op blz. 16 gaat het over hoogwaardig en inventief ondernemerschap. Een quote: het aantal arbeidsplaatsen groeit verder en we zorgen voor goede huisvesting van buitenlandse werknemers. Ik vind dit niet compleet. Hier stel ik voor om dit aan te vullen met: goede en passende huisvesting van buitenlandse werknemers, passend bij de gevraagde inzet in Lansingerland. Ik ga afronden. Namens mijn CDA-fractie spreek ik de wens uit, dat het vervolgtraject van deze nota uitgangspunten en koers net zo transparant en breed opgepakt zal worden als tot nu het geval was. Ik dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Wij hadden inderdaad de vorige keer afgesproken dat we een extra klankbordgroep zouden hebben om alle wijzigingen te bespreken, zodat wij uiteindelijk het stuk als hamerstuk door de raad zouden kunnen brengen. Wat mij betreft kan het ook als een hamerstuk in de raad behandeld worden. Ik heb verder geen aanvullingen of wat dan ook. Mijn complimenten, dat wij dit proces zo gelopen hebben en dat we alle gelegenheid hebben gehad om al onze wijzigingen in te brengen. Ze zijn verwerkt, dus wat mij betreft een hamerstuk. Dank u wel.

De heer Markus, CU: De vorige keer bij de bespreking lag onze zorg er met name in in hoeverre we dit document kunnen gaan gebruiken als toetsing voor het vervolg. Met de aanscherping van de teksten her en der denk ik dat dat zeker beter mogelijk is. Wat ons betreft ook een hamerstuk. Ik denk dat er een mooi traject doorlopen is, ook al konden we helaas niet bij de extra klankbordgroep zijn, maar de griffie heeft ons netjes voorgelicht en bijgepraat. Wat betreft de aanpassing die de heer Van Harn nog noemt: ja, we kunnen ook bezig blijven met elkaar. Persoonlijk vind ik het aanpassingen in de marge. Het betreft een nota van uitgangspunten en het moet verder nog uitgewerkt worden. Ik heb er alle vertrouwen in dat dat gebeurt. Het staat de heer Van Harn vrij om namens de CDA-fractie allerlei amendementen hierop in te dienen, maar ik vraag me af of we dat moeten doen, gezien het proces dat we met elkaar hebben doorlopen. Dat was het. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Inderdaad, de voorbereiding van de extra sessie, de aanscherpingssessie is snel en doeltreffend georganiseerd. Iedereen heeft daar al zijn input kunnen leveren. Het is mooi voorzien van een ambtelijke reactie. Ons belangrijkste punt is ook overgenomen. Dat ging over de participatie ten behoeve van het omgevingsplan en de programma's. En in de uitvoeringsparagraaf van de omgevingsvisie wordt daar nader op ingegaan, zodat de indiensvereiste van initiatiefnemers bij ruimtelijke ontwikkelingen helder zijn. We zijn er blij mee, dat dat is overgenomen. Ook allerlei punten van collega fracties zijn besproken en ook zoveel mogelijk verwerkt. We gaan er dus van uit, dat de nota uitgangspunten en koers omgevingsvisie nu op een heel breed draagvlak kan rekenen. Wij kunnen in elk geval positief adviseren om het in de raad vast te stellen als basis voor de concept omgevingsvisie. Wat ons betreft kan het als een hamerstuk naar de raad. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Na een intensief proces is er dan nu de eerste versie van een omgevingsvisie. Een visie, die geschreven is na veel gesprekken met bewoners en ondernemers. Daar hoeven we op zo'n moment niet zo heel veel woorden vanuit de politiek meer bij. Er is helaas één onderdeel waar de nieuwe visie echt minder goed is dan voor de laatste klankbordgroep en dat is namelijk de mobiliteitstransitie. In deze paragraaf heeft om politieke redenen een verandering plaats gevonden, die niet is gestoeld op de input van burgers of ondernemers. Waar eerst de nadruk lag op terugdringen van autogebruik en het bevorderen van alternatieven hiervoor, is deze ambitie terug gedraaid en dat is zeer jammer. Zeker ook de uitspraak over een ruimere parkeernorm en het huidige hoge autobezit, die conflicterend is met de duurzaamheidsvisie zou wat onze fractie betreft terug in dit document moeten komen. Er is hier in de commissie, maar ook in de klankbordgroep geen discussie over deze wijze gevoerd, al heb ik dit wel toen geprobeerd. Ik hoor graag van de andere fracties of zij zich in de wijzigingen in deze paragraaf kunnen vinden. Wij overwegen, helaas, toch hierover met een amendement te komen. Verder ben ik erg blij met deze nota van uitgangspunten. De omgevingsvisie zal een levend document zijn, waar we in de toekomst nog vaak aan zullen veilen en poetsen, maar de basis die nu wort gelegd, is een stevige met een hoop kansen voor de toekomst.

De heer Xhemaili, PvdA: Petje af voor de goede organisatie en participatie in dit proces. Dit heb ik al eerder genoemd in de voorgaande commissievergadering en beeldvormende avonden. Aan een heleboel beleidsdoeleinden is gedacht. Voor onze fractie zijn belangrijk in de uitgangspuntennota de drie pilaren van duurzaamheid: mens, planeet en welvaart. Deze zijn mooi verweven in de nota. De ambities als verbinden in de metropool, verbindingrijk en ondernemend passen bij hoe wij als fractie graag kijken naar Lansingerland. Mobiliteit past bij technologie van de toekomst, zoals zelfrijdend en elektrisch. Verkeersveiligheid is goed mee genomen in de nota, zoals de N209, veilige oversteek voor fietsers en voetgangers. Groen en duurzaamheid in het kader van klimaatadaptatie. Er is aandacht voor sociale woningen, koop en huur voor starters, ouderen, midden inkomens, dat doet ons erg veel deugd vanuit ons sociaal democratisch hart. Er is nu ook specifiek aandacht voor Bleizo west, als een toekomstbestendige ontwikkeling. Wat onze fractie betreft in combinatie met veel wonen en werken. Dat past prima in de ontwikkeling van Lansingerland, dus dat is positief. De uitdaging is natuurlijk niet hoe we dat op papier hebben, maar hoe we dat ten uitvoer gaan brengen van de ambities, maar daar gaan we het nu niet over hebben. Wat ik ook bij de extra klankbordgroep heb benoemd, is dat wij wel heel erg de nadruk leggen op het dorps denken. Dat is op zich wel prima, want we zijn best wel dorps, maar op een gegeven moment gaan wij naar een getal van 90.000 inwoners in Lansingerland in 2040/50 en als je dat vergelijkt met steden om ons heen, dan is het meer dan Gouda met 73.338, meer dan Vlaardingen met 71.972 en meer dan Schiedam met 77.920 inwoners. Wat ik wil meegeven, is dat wij het dorpse moeten behouden, maar dat we het stads denken echt moeten mee nemen in onze beleidsstukken voor de toekomst. Dat wil ik heel graag aan de wethouder mee geven. Daarnaast wil ik een tweetal vragen stellen aan de wethouder, die ik nu ga inleiden. In de Tweede Kamer is begin dit jaar een PvdA motie aangenomen om bij de volgende verkiezingen het ministerie van ruimtelijke ordening weer in ere te herstellen. Dat suggereert dat de roep om een krachtige minister voor wonen steeds sterker wordt. Dat is een belangrijk aandachtspunt voor ons. We zien een nieuwe centralistische tendens ontstaan, die haaks staat op de decentrale aanpak van de omgevingswet. Het zou zomaar kunnen dat in de toekomst volgend jaar nieuwe politiek en maatschappelijke discussie ontstaat over de omgevingswet, die zich hiermee moet gaan verhouden. Vraag aan de wethouder: hoe kijkt de wethouder daar tegen aan? Deze uitgangspunten staan als een huis, maar hoe kunt u deze dan omzetten in actie als de omgevingswet er niet komt? Dank u wel. Wat ons betreft is het een hamerstuk.

De voorzitter: Er zijn wat vragen, o.a. over de procesvoorstellen, wanneer we dat zouden kunnen gaan verwachten. En nog een aantal items van de heer Van Harn. Ik beluisterde ook de opmerking van de heer Duk over een amendement.

Wethouder Van Tatenhove: Mijn beeld en geluid valt af en toe weg, dus het kan ook aan vermoeidheid van mijn laptop liggen, maar ik ga in elk geval proberen het te beantwoorden. Meneer Hoppenbrouwer vroeg wanneer er een voorstel komt hoe het verdere proces in elkaar steekt. Dat zal zo snel mogelijk na het zomerreces zijn, voor het zomerreces gaat ons dat niet meer lukken, want dat is natuurlijk al na volgende week. Meneer Hoppenbrouwer en ook anderen gaven complimenten in elk geval aan uzelf, want het proces van de klankbordgroep is heel goed geweest. Ik denk met u dat het heel goed is geweest om na de vergadering van 2 juni toch nog even een klankbordgroep bij elkaar te roepen om de puntjes op de i te zetten en her en der nog wat toe te voegen en aan te passen in de tekst van de uitgangspunten, zoals die nu voor u liggen en de koers die op papier is gezet. Dus ik wil in elk geval de klankbordgroepleden ook bedanken. We hopen dat we net zo'n mooi proces kunnen vervolgen na de zomervakantie als we van de uitgangspunten onderweg gaan naar de omgevingsvisie, dan worden heel wat punten uitgewerkt o.a. de punten die meneer Van Harn noemde. Goed nadenken over wat er precies bij de identiteit van buurtschap Kruisweg past. Ik denk dat we er wel een beeld bij hebben van wat er in elk geval niet bij

past. Ik denk dat het heel goed is om daar richting de toekomst over na te denken: wat versterkt dan de identiteit van Kruisweg en hoe zorgen we ervoor dat dat stevig verankerd wordt in die omgevingsvisie? Voor de andere punten, tekstuele aanpassingen, waar meneer Van Harn het over had, daar proefde ik eigenlijk geen vragen in, maar voorstellen voor aanpassing. Ik zou me willen aansluiten bij wat anderen hebben gezegd: er is in de afgelopen weken her en der n.a.v. de bespreking in de klankbordgroep nog wat aangepast. Het zijn de uitgangspunten. Het is de koers, nog niet de visie. Dus er komt nog ruimte om echt puntjes op de i te zetten. Mocht meneer Van Harn toch nu al in dit document nog teksten willen aanpassen, dan denk ik dat er niets rest dan daar een amendement op te schrijven en te kijken of er voldoende animo voor is. Bij de rest proef ik vooral dat er voorkeur is om het als een hamerstuk te behandelen, dus ik hoop, dat meneer Van Harn het daarmee kan en de rest in het proces richting omgevingsvisie mee neemt. GL gaf aan, dat hier een mooie visie ligt. Daar wil ik nog even benadrukken, dat het nu natuurlijk nog geen visie is, dat dit het uitgangspuntendocument is. Met de PvdA kan ik wel meevoelen en ik weet, dat hij de vorige keer zei, dat we ons vooral dorps willen blijven voelen, hoe onze samenleving in Lansingerland leeft en acteert in de betrokkenheid en in het gevoel van samen de schouders eronder en dat we wel met stadse en stedelijke opgaven te maken hebben in ons gebied. Ik denk dat we dat ook beet moeten pakken onderweg naar de omgevingsvisie. Of die dan op gespannen voet gaat staan met mogelijke verandering na de verkiezingen, dat weet ik niet, dat zullen we dan wel zien. Mocht het zo zijn, dat er dan meer centraal gedacht wordt, dan denk ik dat er nog wel enig debat over gevoerd zal worden. Dan hebben wij in elk geval mooi nagedacht over de toekomst van Lansingerland, over onze sterkten, over onze unieke kwaliteiten en ook over hoe wij ons naar de toekomst toe willen positioneren en ontwikkelen. Ik denk dat dat nooit kwaad kan. Het proces dat we tot nu toe hebben doorlopen is iets wat we in ieder geval samen hebben doorlopen en waar we samen nu tot de conclusie komen: hier staan uitgangspunten, zo zien wij de weg naar de toekomst van Lansingerland. Dat pakt niemand ons meer af, maar ik ga ervan uit, dat we gewoon blijven doorwerken aan die omgevingsvisie. En dat die verschoven ingangsdatum wel een ingangsdatum blijft. Dat is het wat mij betreft.

Tweede termijn

De heer Hoppenbrouwer, L3B: Ik ben content. Ik heb 2 vragen gesteld en 1 antwoord, dus dat is makkelijk. Ik hoop, dat het CDA, de heer Van Harn, de wijze woorden van de heer Markus ter harte neemt van: we hebben nu heel dat proces gedaan. En in aansluiting op wat de wethouder zegt: het is nog geen visie, maar het zijn uitgangspunten en dat maakt nog geen visie. De tekstuele aanscherpingen, ik hoop echt dat dat naar een volgend stadium kan en dat het niet perse in deze raad moet. Naar GL: hij bood zijn verontschuldiging aan. Ik moet zeggen, dat dat niet nodig is wat mij betreft, ook omdat hij bij de wijziging van het mobiliteitsplan in de klankbordgroep van 11 juni zei: ja, maar ik weet niet of ik het daarmee eens ben. Dus het verbaast mij niet, maar je zou ook in de lijn van alle fracties het laten gebeuren in het proces wat nu volgt. Laten we er een hamerstuk van maken, wat uiteindelijk ook de doelstelling was van de klankbordgroep van 11 juni. Wat ons betreft een hamerstuk.

De heer Van Harn, CDA: Dank u wel, wethouder, voor de beantwoording. Ik besef natuurlijk wel, dat ik beter deze punten naar voren had kunnen brengen in de extra bijeenkomst, maar dat is nou eenmaal niet gebeurd. Ik hecht er toch wel waarde aan, dat deze tekstuele aanpassingen een plek gaan krijgen. Zoals ik nu hoor vanuit de commissie, lijkt het alsof de klankbordgroep de taak van de commissie overneemt. Zo mag het natuurlijk niet zijn. Die klankbordgroep was een extra vehikel in het proces. Ik ben van mening, ook al ben ik misschien iets aan de late kant, toch deze avond het moment is waarop ik nog steeds aanpassingen naar voren kan en mag brengen. Hierbij wil ik het laten. De voorzitter: Is het voor u een hamerstuk? Of gaat u een amendement indienen? De heer Van Harn: Ik overweeg het laatste.

De heer Duk, GL: Ik overweeg om met een amendement te komen. Wij hebben helaas nog geen inhoudelijke discussie gevoerd over een wijziging, die in onze ogen echt een afbraak doet aan de inhoud van deze mobiliteitsvraag. Daar willen we echt een inhoudelijke discussie over. Als het niet hier kan, dan moet het in de raad.

De voorzitter: Helder. Zoals het er nu naar uit ziet, komen er twee amendementen.

7a. Actualiteiten uit het college

De voorzitter: Dit punt hebben we al gehad.

7b. Actualiteiten uit de commissie

De voorzitter: Dit hebben we gisterenavond ook al gehad.

7c. Verbonden partijen

De voorzitter: Ook niet.

8. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: We hebben nog 3 rondvragen. Ik stel voor, dat we dit schriftelijk gaan afhandelen, gelet op het tijdstip, tien over twaalf, dan kunnen we kwart over twaalf de coulissen sluiten, als u het daarmee eens bent. De heer Markus: Wat gaat u dan in die paar minuten nog doen? De voorzitter: Ik heb nog het e.e.a. te doen. De heer Blonk: Ik heb net op de app aangegeven, dat ik ervan uit ga, dat de wethouder de beantwoording van die rondvragen wel morgen rondstuurt, want ze hebben de vragen tenslotte al op tekst. Dat het niet eerst via het college hoeft te gaan. Wethouder Fortuyn: Ik zit hier om 2 vragen te beantwoorden. Ik zou het op prijs stellen als die vragen nog even langs de route gaan. Het is niet gebruikelijk, maar ik zit ruim anderhalf uur te wachten op die rondvraag. Ik vind het een beetje jammer, dat die nu afgeketst wordt. Mijn tekst één op één kopiëren is ook wat lastig. De voorzitter: De vragen gaan schriftelijk beantwoord worden? Wethouder Fortuyn: Er wordt nu gesteld dat het morgen beantwoord moet worden. Laten we het ook een beetje in de verhouding houden, zoals ze zijn. De voorzitter: Ik ga ervan uit, dat de vragen schriftelijk beantwoord gaan worden. Wethouder Fortuyn: Prima.

De voorzitter, om 00.14 uur (8 juli 2020): Dan wil ik deze avond besluiten. Dan is het toch bijna kwart over twaalf. Ik wens u een goede nachtrust na deze zeer enerverende avond. Sommige onderwerpen worden vervolgd, sowieso in de raad dan wel in een ander gremium. Dank u wel.